

”VOITAIS HYÖDYNTÄÄ JA OPPIA TOISISTAMME”

Yhteistyö ja sen kehittäminen Tampereen ensi- ja turvakoti ry.:n perhetupien ja julkisten tahojen välillä

Alina Penttilä

Opinnäytetyö
Toukokuu 2013
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalisen kuntoutuksen vaihtoehtoiset opinnot
Tampereen ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma

PENTTILÄ, ALINA

”Voitais hyödyntää ja oppia toisistamme”

Yhteistyö ja sen kehittäminen Tampereen ensi- ja turvakoti ry.:n perhetupien ja julkisten tahojen välillä.

Opinnäytetyö 74 sivua, liitteitä 2 sivua
Toukokuu 2013

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää millaista verkostoyhteistyötä Tampereen ensi- ja turvakoti ry.:n perhetuvat tekevät Tampereen kaupungin perhetyöntekijöiden, terveydenhoitajien sekä Tampereen evankelisluterilaisen seurakunnan henkilöstön kanssa ja mitä kehitysideoita verkostoyhteistyölle oli. Tutkimus on tutkittu Tampereen kaupungin perhetyöntekijöiden, terveydenhoitajien sekä seurakunnan henkilökunnan näkökulmasta. Opinnäytetyö on tehty kolmelle Tampereen ensi- ja turvakoti ry.:n perhetuvalle, joista Linnainmaatupa ehdotti opinnäytetyötä aiheesta.

Opinnäytetyö sisältää teoreettisen viitekehyksen, tutkimustulosten yhteenvedon ja pohdinnan. Teoriaosuuteen koottiin tietoa verkostoyhteistyöstä, sen määritelmä, kehitys ja toimintamuotoja. Tutkimusaineisto kerättiin teemahaastattelulla, joita suoritettiin yhteensä 11 kappaletta.

Tutkimustulosten mukaan kaikki yhteistyötahot jaottelivat verkostoyhteistyön tekemisen perhetupien kanssa kokemuksiin ja käytäntöön. Tutkimustulosten mukaan haastateltavat kokivat verkostoyhteistyön tekemisen perhetupakohtaisesti pääosin toimivaksi, jatkuvaksi, helpoksi, tarpeelliseksi ja tavoitteelliseksi. Käytännön yhteistyötä lähes kaikki vastaajat olivat tehneet osallistumalla yhteisiin kokouksiin, vierailemalla perhetuvilla yksin tai asiakkaan kanssa ja välittämällä informaatiota. Kehitysideoiksi vastaajat mainitsivat muun muassa yhteisten tapahtumien järjestämisen. Vastaukset on eritelty tarkemmin tutkimustulokset -osiossa, koska työ on tehty kolmelle eri perhetuvalle.

Tätä tutkimusta voidaan hyödyntää perhetupien ja heidän yhteistyökumppaneidensa välisen verkostoyhteistyön kehittämisessä. Jatkotutkimuksena voisi selvittää millaista verkostoyhteistyötä perhetuvat tekevät kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Lisäksi voitaisiin tutkia perhetupien henkilökunnan näkemyksiä verkostoyhteistyöstä Tampereen kaupungin toimijoiden kanssa. Tämän tutkimuksen mukaan Tampereen kaupungin toimijoiden mielestä verkostoyhteistyö toimii pääosin hyvin, joten olisi mielenkiintoista kuulla myös kolmannen sektorin toimijoiden mielipide verkostoyhteistyöstä perhetupien kanssa.

Avainsanat: perhetupa, verkosto, yhteistyö, kehittäminen

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme of Social Services

PENTTILÄ, ALINA

"We could be useful and learn from each other"

Co-operation and its Development between Tampere Primary Home and Women's Shelter's "Family Cottages" and public organizations.

Bachelor's thesis 74 pages, appendices 2 pages
May 2013

The purpose of this study was to investigate what kind of network co-operation there exists between Tampere primary home and women's shelter's "family cottages" and Tampere city antenatal clinics' nurses, family workers and Tampere Evangelical-Lutheran parish personnel. The study was conducted from the point of view of Tampere city employees together with three family cottages of Tampere's primary home and women's shelter.

The theoretical frame of reference was network co-operation, its definition, development and working forms. The research material was collected in 11 theme interviews, which were made to Tampere city employees.

The results showed that all the co-operation partners divided network co-operation into experiences and practice. The interviewees experienced network co-operation to be functioning, continuing, easy, necessary and goal-directed. Practical co-operation was mainly information exchange, visits and participating in common meetings. For development of the network co-operation the Tampere city employees suggested a common event or a theme evening with the family cottages.

This study and its results can be used for developing the network co-operation between Tampere primary home and women's shelter's family cottages and Tampere city antenatal clinics nurses, family workers and Tampere Evangelical-Lutheran parish personnel. Further study could focus on the network co-operation between family cottages and local NGO's. Also a similar study could be conducted from the perspective of the family cottage's personnel.

Key words: family cottage, network, co-operation, development

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 OPINNÄYTETYÖN TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	8
2.1 Verkostoyhteistyön määritelmä, kehitys ja toimintamuotoja.....	8
2.1.1 Verkostoyhteistyön määritelmä.....	8
2.1.2 Verkostoyhteistyön kehitys	8
2.1.3 Verkostoyhteistyön toimintamuotoja	9
2.1.4 Verkostoyhteistyön edistäminen ja laadun ylläpitäminen.....	10
2.1.5 Toiminnan kehitys	12
3 ENSI- JA TURVAKOTIEN LIITTO	13
3.1 Tampereen ensi- ja turvakoti ry.	13
3.1.1 Yhdistyksen alkua	13
3.1.2 Ensikoti.....	13
3.1.3 Turvakoti	15
3.2 Lapsi- ja perhepalvelut.....	16
4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	19
4.1 Opinnäytetyön lähtökohdat ja aikataulutus	19
4.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymykset	20
4.3 Laadullinen tutkimus tutkimusmenetelmänä	21
4.4 Teemahaastattelu aineistonkeruumenetelmänä	22
4.4.1 Haastattelun edut ja haitat	23
4.5 Tutkimuskohteet ja aineistonkeruu	24
4.6 Tutkimusaineiston käsittely ja analysointi	25
5 TUTKIMUSTULOKSET	29
5.1 Annantupa	29
5.1.1 Yhteistyö perhetuvan ja neuvolan välillä	29
5.1.2 Yhteistyö perhetuvan ja perhetyön välillä.....	32
5.1.3 Yhteistyö perhetuvan ja evankelisluterilaisen seurakunnan välillä	36
5.2 Hervantatupa	42
5.2.1 Yhteistyö perhetuvan ja neuvolan välillä	42
5.2.2 Yhteistyö perhetuvan ja perhetyön välillä.....	47
5.2.3 Yhteistyö perhetuvan ja evankelisluterilaisen seurakunnan välillä.	50
5.3 Linnainmaatupa.....	54
5.3.1 Yhteistyö perhetuvan ja neuvolan välillä	54
5.3.2 Yhteistyö perhetuvan ja perhetyön välillä.....	57
5.3.3 Yhteistyö perhetuvan ja evankelisluterilaisen seurakunnan välillä.	61

6 POHDINTA	65
6.1 Tutkimuksen eettisyys, reliabiliteetti ja validiteetti	65
6.2 Tutkimustulosten pohdinta ja johtopäätökset.....	67
6.3 Oman työnteon johtopäätökset.....	71
7 LÄHTEET	73
8 LIITTEET	75

1 JOHDANTO

Lapsiperheiden hyvinvointiin on viime aikoina kiinnitetty entistä enemmän huomiota. Nykypäivänä perhekoot ovat pienentyneet, avioerojen määrä on kasvanut ja huoli vanhempien jaksamisesta lisääntynyt. Lastensuojelun avo- ja sijaishuollon kasvaneesta määrästä ollaan huolestuneita (Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma KASTE 2012- 2015, 2012:1, 14—15, 19—21.)

Tämän päivän vanhemmat tarvitsevat tuekseen toimivan palvelurakenteen ja yhteiskunnan, joka arvostaa vanhempien kasvatustyötä ja korostaa aikuisen aseman tärkeyttä lapsen ja nuoren elämässä. Vanhemmuuden tukeminen ja kasvatuksen turvaaminen ovat haasteita työntekijöille, jotka osallistuvat perheiden elämään heidän arjessaan. Lapsen ja nuoren hyvinvointi on pitkälti sidoksissa vanhempien ja koko perheen hyvinvointiin. Vanhempien parisuhteen toimivuus, työllisyystilanne sekä sosiaaliset suhteet vaikuttavat parisuhteen laatuun ja sitä kautta koko perheen hyvinvointiin. Perhepalveluita pyritään kehittämään ja on todettu, että tukemalla vanhempia parisuhteessa ja vanhemmuudessa sekä tukemalla kotia ja perhettä kokonaisvaltaisesti edistetään lasten hyvinvointia. (Perhepalvelujen kumppanuusohjelma 2005, PERHE -hanke 2005:1, 12.)

Valtiotasolla perheiden hyvinvointia on pyritty parantamaan erilaisten hankkeiden avulla, esimerkiksi PERHE- hankkeella (Perhepalvelujen kumppanuusohjelma, 2005 -2007) sekä KASTE- hankkeella (Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma 2012- 2015), jossa on otettu huomioon perheiden yhteisöllisyys ja vertaistuki ja sen myötä pyritään vahvistamaan perheiden, lasten ja nuorten hyvinvointia sekä kehittämään asiakaslähtöistä palvelukokonaisuutta. Tavoitteena on myös eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäiseminen. Kuntien, järjestöjen ja yhdistyksien yhteistyötä pyritään kehittämään ja vahvistamaan vanhemmuuden tukemiseksi (Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma KASTE 2012-2015, 2012:1, 14—15.)

Perhepoliittisella ohjelmalla (Perhepolitiikka Suomessa, Sosiaali- ja terveysministeriön esitteitä 2006:2) pyritään turvaamaan perheille heidän tarvitsemiaan palveluja sekä keskittymään perheiden tukemiseen niin taloudellisesti kuin palveluiden myötä, ja kehittämään lapsiperheille suunnattuja palveluita kuten perhevapaita. (Perhepalvelujen kumppanuusohjelma 2005, PERHE -hanke 2005:1, 14.)

Valtion lisäksi järjestöillä ja yhdistyksillä on osuus perheiden hyvinvoinnin ylläpitämisessä. Esimerkiksi Tampereen ensi- ja turvakoti ry ylläpitää lapsiperheille suunnattuja alueellisia matalan kynnyksen perhetupia (Linnainmaatupa, Hervantatupa ja Annantupa), joiden tarkoituksena on tukea perheitä ja vanhempia, tuoda tietoa kohderyhmälle sekä mahdollistaa vanhemmuuden vertaistuki perheiden kesken.

Tupien yhtenäinen tehtävä on tukea perheitä arkielämän hallinnassa ja kannustaa vanhempia verkostoitumaan sekä yhteisöllisyyteen. Perhetuvilla toteutetaan arkisia askareita aina ruuanlaitosta taloudenhallintaan, ja ohjaajat avustavat perhetuvilla vierailevia vanhempia (Leminen 1995, 59).

Oma kokemukseni perhetupatyöstä on kertynyt työharjoittelusta Hervantatuvalla keväällä 2011 sekä kahdesta sijaisuusjaksosta Linnainmaatuvalla talven ja kevään 2012-2013 aikana. Kokemukseni perusteella voin todeta, että perhetupatyö on tärkeää ja tavoitteellista perheiden auttamista arjen toimissa. Perhetupien yhteisöllinen ilmapiiri ja henkilökunta kannustavat vanhempia osallistumaan toimintoihin ja erilaisiin ryhmiin, mikä lisää asiakkaiden, niin lasten kuin aikuisten, keskuudessa sosiaalisuutta ja antaa heille vertaistukea arkeen. Perhetupien tavoitteena on ennaltaehkäistä perheiden ongelmien syntyä sekä syrjäytymistä.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia Tampereen ensi- ja turvakoti ry:n ylläpitämien perhetupien (Linnainmaatupa, Hervantatupa ja Annantupa) kanssa tehtyä yhteistyötä, sen laatua sekä mahdollista kehittämistä julkisten tahojen näkökulmasta katsottuna. Tutkimuksessa julkisia tahoja edustavat Tampereen kaupungin perhetyöntekijät, terveydenhoitajat (neuvolat) sekä Tampereen evankelisluterilaisen seurakunnan henkilökunta. Pidän tutkimusta tärkeänä, koska palveluiden ja eri organisaatioiden välistä yhteistyötä parantamalla voidaan vaikuttaa perheiden kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin nyt ja tulevaisuudessa.

2 OPINNÄYTETYÖN TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

2.1 Verkostoyhteistyön määritelmä, kehitys ja toimintamuotoja

2.1.1 Verkostoyhteistyön määritelmä

Ruotsalan ja Saaren (2004, 30) mukaan verkostoituminen nähdään yleisesti keinoksi, jonka kautta organisaatiot hakevat uusia toimintatapoja ja lisäresursseja selviytyäkseen toimintaympäristön muutoksista. Tähän usein viitataan erilaisilla termeillä: voidaan puhua esimerkiksi tuotannollisesta kumppanuudesta, strategisista alliansseista, yritysryppäistä ja klustereista, päämies-alihankkijaketjuista sekä alueellisista ja toimialakohtaisista verkostoista. (Ruotsala & Saari 2004, 30).

Verkostoitumisen ja verkottumisen käsitteitä käytetään yleisesti monissa eri yhteyksissä. Molemmat käsitteet ovat tärkeitä organisaatioiden välisen yhteistyön kannalta: verkostoitumisella tarkoitetaan yhteistyön sosiaalista ja verkottumisella teknistä puolta. (Ruotsala & Saari 2004, 31.) Verkostoituminen mielletään monenkeskiseksi yhteistyöksi, kuten esimerkiksi alihankintayhteistyön kautta muodostuneeksi tuotantoverkostoksi tai tietyn toiminnan tai alueen kehittämistä tavoittelevaksi työpaikkojen väliseksi kehittämisverkostoksi. Verkottumisella viitataan taas tietotekniikan ja tietoverkkojen sekä verkkoliiketoiminnan käyttöön. Verkottumisen yhteydessä puhutaan myös virtuaalisesta yhteistyöstä, joka avaa uusia, paikasta ja ajasta riippumattomampia mahdollisuuksia kommunikointiin verkoston jäsenten välillä. Parhaimmillaan tietoverkko on verkostolle käytännöllinen työkalu tiedon, osaamisen ja kokemusten jaossa. Kuitenkaan pelkkä kytkeytyminen tietoverkkoon ei riitä takaamaan toimivaa yhteistyötä, vaan organisaatioiden välinen luottamus, joka syntyy kumppaneiden tuntemisen kautta, on edellytyksenä toimivalle yhteistyölle. (Ruotsala & Saari 2004, 30; Niemelä 2002, 13.)

2.1.2 Verkostoyhteistyön kehitys

Organisaatioiden välinen verkostoituminen sai Niemelän (2002, 14—15) mukaan alkunsa pääosin taloudellisista ja tuotannollisista vaatimuksista. Nykyään uutta verkostoimaista toimintatapaa edustaa näkemys verkostoista työorganisaatioiden toiminnan ke-

hittämisen välineenä. Työpaikat hakevat ratkaisuja haasteisiin ja ongelmiin, joihin niiden voimavarat eivät yksinään riitä, yhteistyön avulla. (Niemelä 2002, 14—15.) Verkostoilla pyritään tukemaan ja edistämään vuorovaikutusta ja yhteistyötä toimijoiden välillä. Usein erilaisista toimijoista koostuvat verkostot ovat herkempiä aistimaan ja havaitsemaan muutoksia ympäristössään, tunnistamaan ongelmia sekä ratkaisemaan niitä, joten yhdessä toiminnan kehittämiseen sitoutuneella verkostolla on suuremmat mahdollisuudet sekä edellytykset päästä eteenpäin kuin yksittäisillä toimijoilla. (Ruuskanen 2002, 9—10.)

Ruotsala ja Saari (2004, 39) kirjoittavat, että verkostoituessaan organisaatiot voivat hakea hyötyä sekä samankaltaisuudestaan että erilaisuudestaan. Erityisesti pienille ja keskisuurille organisaatioille verkostoyhteistyö avaa mahdollisuuksia, koska usein niissä on niukemmat talous- ja henkilöstöresurssit ylläpitää ja kehittää toimintaa. Verkostoituminen on mainio keino organisaatiolle saada uutta tietoa ja kipinää omaan työhön. Samankaltaisten ongelmien kanssa painivien organisaatioiden ja ihmisten tapaaminen tarjoaa hyvän mahdollisuuden saada apua, tukea ja rohkaisua. (Ruotsala & Saari 2004, 39.)

Ruotsalan ja Saaren (2004, 39) mukaan hyötyjen, joita organisaatiot verkostoitumisesta hakevat, ei tarvitse olla yhteneväisiä vaan verkoston monimuotoisuus, toisistaan poikkeavat tieto- ja resurssivarastot sekä osallisten erilaiset tarpeet tarjoavat mahdollisuuksia yhteistyön monenlaiseen hyödyntämiseen. Verkostoihin osallistuvilla toimijoilla voi olla myös erilaisia rooleja: yksi voi osallistua verkoston luomiseen ja rakentamiseen, toinen keskittyä toiminnan kehittämiseen ja kolmas koordinoida esimerkiksi koulutusta ja tuoda verkoston käytettäväksi menetelmiä ja tietoja. Verkostoyhteistyölle on ominaista, että se ei aja yksittäisen toimijan etuutta, vaan pyrkii toimimaan ja tuomaan hyötyjä kaikille osapuolille. (Ruotsala & Saari 2004, 39.)

2.1.3 Verkostoyhteistyön toimintamuotoja

Ruotsalan ja Saaren (2004, 31—33) mukaan verkostojen syntymiseen vaikuttaa se, millaisiin toimintaympäristön muutoksiin organisaatiot yhteistyön kautta etsivät vastauksia. Karkeasti luokitellen verkostot voidaan jakaa pystysuoriin eli vertikaalisiin ja vaakasuoriin eli horisontaalisiin verkostoihin. Vertikaalisten verkostojen (esimerkiksi päämies- alihankkijaketjut) muodostuminen on usein seurausta kilpailun kovenemisesta:

organisaatioille muodostuu yhä haasteellisemmaksi toimia riittävän hyvin samanaikaisesti monilla eri osa-alueilla. Tästä johtuen kilpailukykyä vahvistaakseen suuret organisaatiot ovat yhä enemmän keskittyneet ydinosaan ja samalla lisänneet alihankintaa sekä ulkoistaneet toimintojaan. Seurauksena liiketoiminnallisista suhteista tuotantoprosessin tai arvoketjun eri vaiheissa toimivista organisaatioista muodostuu verkosto, jossa jokainen toimija tekee sitä mitä parhaiten osaa ja näin ollen koko verkoston suoriutuskyky paranee. Pelkkä toimintojen ketjuttaminen ei kuitenkaan takaa liiketoiminnallisten tai minkään muidenkaan hyötyjen saavuttamista, vaan yhteistyössä ratkaisevaa on toimijoiden verkosto-osaaminen – kyky kehittää yhteistyötä yhteistyössä. (Ruotsala & Saari 2004, 32.)

Horisontaaliset verkostot (esimerkiksi oppimisverkostot) harvemmin rakentuvat vain pelkkien liikesuhteiden varaan, vaan enemmänkin ne perustuvat toimijoiden haluun perustaa ja ylläpitää suhteita, joiden tavoitteena on esimerkiksi kokemusten vaihtaminen ja toisilta toimijoilta oppiminen. Horisontaalista verkostoa kuvaa parhaimmillaan monen toimijan muodostama oppimisverkosto, mutta yhteistyöstä saatavaa etua voidaan hakea niin usean organisaation välisestä kuin yhden organisaation sisäisestä (esimerkiksi työryhmien, osastojen tai toimipaikkojen muodostamasta) verkostosta. Tällaisten oppimisverkostojen avulla hyvien käytäntöjen etsiminen sekä soveltaminen onnistuvat parhaiten, koska tällaisessa verkostossa käytäntö välittyy suoraan toimijoiden välillä ilman, että kokemuseräistä hiljaista tietoa muutetaan kirjoitettuun muotoon. (Ruotsala & Saari 2004, 32—33.)

2.1.4 Verkostoyhteistyön edistäminen ja laadun ylläpitäminen

Yhteistyö syntyy luottamuksen kautta, jonka rakentuminen on hitaasti etenevä prosessi. Ensimmäinen askel on tiedon jakaminen sekä yhteistyön rakenteiden, roolien ja vastuualueiden täsmentäminen. Yhteistyösuhteen vakiintuessa luottamus toimijoiden välillä kasvaa ja odotukset selkiintyvät. (Ruotsala & Saari 2004, 41.) Ruotsalan ja Saaren (2004, 40) mukaan sitoutumisen kannalta on myös tärkeää, että yhteiset pelisäännöt verkostossa toimimisessa ovat selvät ja yhteisesti hyväksytyt (Ruotsala & Saari 2004, 41).

Luottamuksen kehittymistä ei voi kiiruhtaa, mutta kun se on kerran syntynyt voi se kestää koviakin kolhuja. Vaikka verkostoyhteistyö mahdollistaa hyödyn saannin nopeastikin, kasvavat hyödyt yritysten välisessä yhteistyössä yleensä yhteistyövuosien lisääntyessä. Lisäksi yhteistyön onnistumisen kannalta keskeistä on vastavuoroisuus, koska verkostoissa toimimisessa on kyse kahdenkeskistä toimintaa monimutkaisemmista suhteista. (Ruotsala & Saari, 2004, 41.) Vesalaisen ja Strömmerin (1999, 114— 115) mukaan verkostosuhteissa toimivien organisaatioiden on luovuttava lyhyen tähtäimen päämääristään ja opittava pois liiallisesta itsekkyydestä. Se, että osaa vastavuoroisesti antaa ja vastaanottaa verkostossa ei pelkästään riitä. On hyväksyttävä, että palveluksia ei lasketa ja että omat panostukset tuottavat tulosta mahdollisesti vasta pitkän ajan kuluttua. (Vesalainen & Strömmer 1999, 114— 115.)

Verkostoyhteistyötä tehdessä toimintaa on osattava tarkastella niin sanotun kaksoisviitekehyksen kautta, jolla tarkoitetaan valmiutta arvioida samanaikaisesti asioita niin oman organisaation kuin koko verkoston edun kannalta. Tähän tarvitaan sosiaalista pääosaa eli kokemuksen mukana kasvanutta kykyä toimia yhdessä yhteisten päämäärien hyväksi. (Niemelä 2002, 36.) Toimintaa kehitettäessä verkosto toimii tärkeänä tiedon sekä kokemusten jakamisen foorumina. Nämä asiat eivät kuitenkaan kerry verkoston tietovarastoon itsestään, vaan jokaisen verkostossa toimivan on annettava oma panoksensa tieto- ja kokemuspääoman kartuttamiseen. Tiedonjakamisen kannalta on erittäin tärkeää, että verkoston jäsenten keskuudessa vallitsee avoimuuden ilmapiiri ja että jäsenten välille on kehittynyt tarvittava määrä luottamusta. (Ruotsala & Saari 2004, 44.)

Ruotsala ja Saari (2004, 44— 45) kirjoittavat verkostoituminen periaatteessa häivyttävän organisaatioiden sisäisiä sekä välisiä raja-aitoja ja näin helpottaen tiedonjakamista. Käytännössä tiedonkulku muuttuu moniulotteisemmaksi, koska verkostossa tiedonkulun ei ole enää mahdollista perustua perinteisen organisaatiohierarkian mukaisiin rakenteisiin. Tiedonjaon täytyykin rakentua tasapuoliseen, ilman muodollisuuksia ja sen valtaa tapahtuvaan vuorovaikutukseen. Parhaassa tapauksessa verkostoituminen mahdollistaa yhteistyön jatkuvuuden, ennaltaehkäisee yhteistyön katkeamisen ajan ja paikan suhteen sekä luo verkoston toimintaan jatkuvuutta ja pitkäjänteisyyttä (Ruotsala & Saari 2004, 44—45).

2.1.5 Toiminnan kehitys

Yhteistyön ylläpito vaatii järjestelmällistä kehittämistä. Jokaisella verkostolla on omat elinkaarensa – toisilla kehityskulut ja kukoistamiset ovat pidempiä ja toisilla se voi jäädä lyhyemmäksi. Oli verkoston kehityskulku sitten mikä tahansa, se ei saa muodostua itsetarkoitukseksi ja mikäli yhteistoiminta osoittautuu tehottomaksi eikä vastaa toimijoiden odotuksia, on parempi ns. panna pillit pussiin kuin jatkaa tehotonta yhteistyötä. Verkoston toiminnalle on eduksi, jos sitä ainakin sen alkuvaiheessa koordinoi ja kehittää asiaan perehtynyt henkilö tai työryhmä. Kehittäjän tehtävänä on selvittää sekä aistia toiminnan mahdollisuuksia, auttaa estämään ns. sudenkuoppiin putoaminen sekä vahvistaa yhteistyötä. Lisäksi järjestelmällisen kehittämistyön avulla toimintaan tulee tehokkuutta sekä ryhtiä, jolloin turhaa työtä ja voimavarojen ylikäyttöä ei pääse tapahtumaan. Kehitystyön vaarana voi toki piillä kehittäjätahon liika into sekä aktiivisuus, jolloin organisaatiot passivoituvat yhteistyön kehityksessä luottaen sen täysin kehittäjätaholle. (Ruotsala & Saari 2004, 45.)

3 ENSI- JA TURVAKOTIEN LIITTO

Ensi- ja turvakotien liitto ry on valtakunnallinen lastensuojelujärjestö, joka on perustettu vuonna 1945. Järjestön sääntömääräiseksi yhteiskunnalliseksi tehtäväksi on määritelty lapsen edun puolustaminen, lapsen oikeuksien turvaaminen suotuisaan kasvuympäristöön ja turvalliseen kehitykseen, vanhempien ja perheiden tukeminen sekä ennaltaehkäistä perheväkivaltaa. Liitto on 29 jäsenyhdistyksensä keskusjärjestö sekä yhdyselin, joka kehittää jäsenyhdistyksensä kanssa palveluja sekä toimintamuotoja syrjäytymisvaarassa oleville lapsille, perheille sekä nuorille. Yhdistyksen tarkoituksena on myös vahvistaa kansalaistoimintaa. (<http://www.ensijaturvakotienliitto.fi>.)

Liitto valvoo asiantuntijana lasten ja perheiden etua ja vaikuttaa heitä koskevaan yhteiskunnalliseen päätöksentekoon ja yleiseen mielipiteeseen. Liiton toiminta perustuu arvoihin, joita ovat rohkeus, luottamus, inhimillisyys, turvallisuus ja tasa-arvo. (<http://www.ensijaturvakotienliitto.fi>.)

3.1 Tampereen ensi- ja turvakoti ry.

3.1.1 Yhdistyksen alku

Tampereen Ensikoti-yhdistys perustettiin 4.2.1945 ja sen tarkoituksena oli auttaa yksinäisiä äitejä sekä heidän lapsiaan elämän vaikeimpina aikoinaan. Yhdistyksen ensimmäisissä säännöissä määriteltiin toiminnan päämääräksi, että ”yhdistyksen tarkoituksena on hankkia turvaa tamperelaisille vähävaraisille yksinäisille naisille ja synnyttävälle äideille sekä heidän lapsillensa, sekä tehdä aatteellista valistustyötä heidän keskuudessaan.” Kolmea vuotta aiemmin, vuonna 1942 oli rakennettu Helsinkiin Suomen ensimmäisen ensikoti, jota ylläpiti Miina Sillanpään johdolla vuonna 1936 Työläisäitien kotiyhdistys. Ensikodin valmistuttua 1945 muutti se nimensä Helsingin Ensi Koti ry:ksi. (Leminen 1995, 11—12.)

3.1.2 Ensikoti

Leminen (1995, 13—16) kirjoittaa, että Tampereen Ensikoti-yhdistyksen perustivat Tampereen sosiaalidemokraattiset naiset, ja perustamiskokoukseen oli kutsuttu kaikki

tamperelaiset naisjärjestöt. Tampereella ensikodin rakentamisen suunnittelu aloitettiin jo ensimmäisenä toimintavuotena, jolloin lähetettiin kaupunginhallitukselle anomus tontista. Rakennuslupa anottiin ja saatiin keväällä 1949 ja harjannostajaisia pidettiin vuotta myöhemmin. Sementin ja joidenkin muiden rakennusvälineiden säännöstely sekä kesän 1950 lakot viivyttivät talon valmistumista, mutta lopulta viralliset avajaiset pidettiin 1.9.1951. Ensimmäiset asukkaat olivat jo saapuneet Tampereen Ensi Kotiin sen avajaisen aikaan ja vuoden loppuun mennessä äitejä oli ollut 29. Kotia etsivät olivat löytäneet sinne. Yhdistyksen toiminnan rahoittaminen tapahtui aluksi varoja keräämällä sekä itsensä tunnetuksi tekemisellä. (Leminen 1995, 13—16.)

Ensikotien periaatteena on ollut, että kuka tahansa voi hakea mihin tahansa kotiin riippumatta asianomaisen kotikunnasta. Tämä johtui siitä, ettei ensikoteja 1950- 60-luvulla rakennettu joka kaupunkiin minkään valtakunnallisen suunnitelman pohjalta ja siitä, että moni synnyttäjä, pääasiallisesti aviottomat synnyttäjät, tahtoivat synnyttää lapsensa sukulaisen ja tuttavien tavoittamattomissa. Lemisen (1995, 19) mukaan Tampereelle tuli paljon äitejä Pohjanmaalta, jossa ei ollut omaa ensikotia. Vuoteen 1953 mennessä Suomessa oli perustettu Ensi Kotien Liittoon kuuluvia ensikoteja Helsinkiin, Tampereelle, Ouluun, Turkuun, Lahteen ja Imatralle. Vuonna 1955 avattiin ensikoti Rovaniemelle ja seuraavana vuotena Jyväskylään. (Leminen 1995, 19.)

Aviottomien synnyttäjien tilanne sotien jälkeisessä yhteiskunnassa oli monella tapaa vaikea. Yleinen asenne naimattomia äitejä kohtaan oli kylmä, ja se näkyi äitejä kohtaan niin yksityisten ihmisten kuin viranomaistenkin kohtaamisissa. Perheissäkin pelko maineen menetyksestä oli suurempi kuin myötätunto äitiä kohtaan ja tämän vuoksi usein niin tyttäret kuin alivuokralaiset saivat aviottoman raskauden ilmi tullessa lähteä kotoa. Vuokra-asunnoista oli suuri pula ja usein yksittäiset äidit syrjäytettiin avioliitossa olevien tieltä. Asuntovaikeudet olivatkin monelle äidille ensisijainen syy hakeutua ensikotiin. Naimattomat äidit kärsivät myös taloudellisista vaikeuksista, koska lapsen ja äidin elatus oli useimmiten pelkkien äidin tulojen varassa, jotka raskauden tultua ilmi saattoivat katketa. (Leminen 1995, 20.)

Leminen kertoo, että ensikoti on perustamisestaan asti toiminut kellon ympäri, koska äitien ja lasten piti saada tarvitsemansa apu mihin vuorokaudenaikaan tahansa (1995, 24). Tampereen ensikodin alkuaikoina ensikotimaksut jäivät äitien maksettavaksi. Kunnista pystyi periaatteessa hakemaan maksusitoumuksia ensikotia varten, mutta monissa kunnissa hakemuksia ei hyväksytty. Ja mikäli hakemus hyväksyttiin, oli äidin käyttöra-

ha tiukassa. Hoitoapu ja sen saaminen oli kuitenkin 1950-luvulla sen verran leimaavaa, että monet äidit pyrkivät hoitamaan maksunsa itse, vaikka se tekikin tiukkaa. Ja vaikka ensikodissa olikin asiakkaille täysihoito, ruoka, kalustettu asunto sekä puhtaat liinavaatteet, täytyi äitien kuitenkin huolehtia henkilökohtaisista menoistaan, tuoda ensikotiin omat vaatteensa ja osa lapsen vaatteista. Myös työmatkat jäivät äitien itse maksettavaksi. (Leminen 1995, 20—24.)

Ensikodissa oli tietty asumisaika: sinne sai tulla noin kuukausi enne lapsen laskettua aikaa ja viipyä kunnes lapsi olisi puolivuotias. Pian kuitenkin huomattiin, että puoli vuotta oli monelle äidille liian lyhyt aika hankkia asunto sekä työpaikka, joten määräämää päätettiin nostaa puoli vuotta - siis siihen asti kunnes lapsi täyttäisi yhden vuoden. Tätä yhtä vuotta pidettiin pitkään ylärajana ensikodissa ololle. Kodissa oli myös määräämää, kahdesta kolmeen kuukautta, johon asti äitien tuli hoitaa itse lapsensa. Ensikodin työntekijät auttoivat ja neuvoivat äitejä näiden apua tarvitessa. Muutaman kuukauden jälkeen useimmilla äideillä oli jo pakottava tarve työntekoon ja rahaa ansaitsemaan. Tampereella työnsaanti ei 1950— 60-luvuilla ollut hankalaa, sillä tehtaات tarjosivat monipuolista työtä. (Leminen 1995, 22—23.)

1980-luvulla ensikodin toiminta alkoi uudistua sekä monipuolistua. Uusina työmuotoina pyrittiin tukemaan ensikodista lähteneiden äitien elämää järjestämällä heille erilaisia jälkihoitomuotoja ja työtä alettiin tehdä entistä enemmän perhekeskeisesti. Näiden uusien lähtökohtien ja toimintatapojen ansiosta ensikotityö alkoi suuntautua entistä enemmän ulospäin. Ensikodin työntekijät lähtivät kentälle ja entisten asiakkaiden koteihin katsomaan heidän elämänpuitteitaan. (Leminen 1995, 53.)

3.1.3 Turvakoti

Leminen (1995, 60) kertoo, että vuonna 1984 avattiin Tampereelle turvakoti, joka oli tarkoitettu perheväkivallan kanssa eläville tai sen uhan kohteeksi joutuneille aikuisille ja lapsille. Turvakodissa asumista pidettiin perheille väliaikaisratkaisuna, joten siellä asumisaikaa oli rajoitettu kahteen kuukauteen. Jo ennen virallista turvakotia ensikodissa oli majoitettu turvakotiasiakkaita, koska ensikotiin oli pikkuhiljaa alettu majoittaa äitejä, joilla oli lapsia ja jotka tarvitsivat väliaikaista turvapaikkaa. (Leminen 1995, 60.)

Turvakoti toimii tänä päivänä samojen periaatteiden mukaisesti kuin 29 vuotta sitten: sen tarkoituksena on tarjota ympärivuorokautista turvaa ja ammatillista apua perheväkivaltaa kohdanneille tai sen uhan pelossa eläville perheille. Traumatisoivan väkivaltakemuksen purkaminen turvallisessa ympäristössä ammattilaisten avulla auttaa asiakasta käsittelemään tilanteita. Oman työntekijän kanssa käytävien keskustelujen lisäksi asiakkailla on mahdollisuus purkaa tapahtumia ja tunteitaan erilaisissa ryhmissä, esimerkiksi yhteisöryhmissä, aikuisten vertaistukiryhmissä ja lasten ryhmissä. (www.tetuko.fi.) Traumatyöskentelyssä kiinnitetään erityistä huomiota lapsen näkökulmaan ja tarpeisiin. Turvakodin työtä tehdään yhteistyössä sosiaalitoimen ja muiden auttavien tahojen kanssa ja tavoitteena on luoda asiakkaille edellytykset turvalliseen elämään myös turvakotijakson jälkeen. (Vuosikertomus 2011, 13.) Vuosien saatossa Tampereen ensi- ja turvakoti ry. on kehittänyt palveluitaan niin lapsiperheille kuin ikäihmisillekin. Tässä opinnäytetyössä esittelen vain lapsi- ja perhepalvelut, koska opinnäytetyöni koskee perhetuvilla tehtävää lapsiperhetyötä.

3.2 Lapsi- ja perhepalvelut

Vuoden 1984 tammikuussa avattiin Hervantaan ”yksinhuoltajien toiminta- ja palveluyksikkö”, asiakkaille tuttavallisemmin Hervantatupa. Avopalveluyksikön toteuttaminen tuli ajankohtaiseksi, kun suuri osa ensikodista lähtevistä äideistä muutti Hervantaan kaupungin vuokrataloihin. Ensikodissa haluttiin tukea jatkossakin sieltä lähteneitä asiakkaita, joten alettiin suunnitella yksinhuoltajille sopivaa avopalvelupakettia. Hervantatuvan palveluissa yhdistyivät sen ajan avopalvelukeskusten ideat ja sen toiminta oli tuolloin ainutlaatuista Suomessa. (Leminen 1995, 57)

Perhetupia on Tampereella perustettu kolme: Hervantatuvan jälkeen Linnainmaalle perustettiin Linnainmaatupa ja Annalaan Annantupa. Perhetupien yhteisenä tehtävänä on tarjota lapsiperheille alueellista tukea arjessa jaksamiseen, lasten kasvatukseen sekä vanhemmuuteen. Perhetupien toimintaa rahoittavat Tampereen kaupunki ja Raha-automaattiyhdistys (RAY) (Vuosikertomus 2011, 28).

Perhetuvilla asiakkailla on mahdollisuus valmistaa ruokaa, leikkiä lasten kanssa, tavata muita vanhempia sekä osallistua tuvan järjestämiin tapahtumiin, jotka ovat asiakkaille ilmaisia. Perhetuvalla asiakkaat saavat toisiltaan sekä tuvan työntekijöiltä apua ja ver-

taistukea arjen tapahtumiin. Asiakkailla on myös mahdollisuus olla vaikuttamassa perhetuvan tapahtumien suunnitteluun.

Perhetupatoimintaan osallistuminen on asiakkaille vapaaehtoista eikä sitouta heitä mihinkään. Asiakkaat saavat käydä tuvalla omien aikataulujensa mukaisesti niin usein tai harvoin kuin heille itselleen sopii. Tuvalla vanhemmat ovat vastuussa omista lapsistaan, poikkeuksena hoitoon jätetyt lapset, jotka hoitohetkellä ovat henkilökunnan vastuulla.

Perhetuvat ovat avoinna viitenä päivänä viikossa, maanantaista perjantaihin, jolloin kaikki lapsiperheet ovat tervetulleita tuvalle. Muutamana päivänä viikossa vanhemmilla on mahdollisuus jättää lapset parin tunnin ajaksi maksuttomaan hoitoon. Hoitopaikka voidaan järjestää mahdollisuuksien mukaan myös muina kuin varsinaisina hoitopäivinä, pientä korvausta vastaan.

Vauvaa odottavilla perheillä on Perhetupien Haikara-kahvilassa mahdollisuus mukavaan yhdessäoloon, keskusteluun ja vertaistukeen. Kahvilassa perheellä on myös mahdollisuus tavata doulaa eli vapaaehtoista, joka tukee odottavaa äitiä raskaudessa ja synnytyksessä. Doulan voivat saada perhetuvalta tuekseen kaikki äidit, jotka tuntevat tarvitsevänsä tukea huolimatta siitä, onko isä mukana synnytyksessä tai ei. (www.tetuko.fi.)

Päiväryhmä Pikku-Miina tarjoaa ryhmätoimintaa vauvaperheille. Ryhmään hakeutumisen syitä voivat olla mm. väsymys, synnytyksen jälkeinen masennus, uupuminen ja tuskastuminen vauvan hoitoon, akuutti elämänkriisi sekä yksinäisyys ja sosiaalisten verkoston vähäisyys tai puute. Ryhmän keskeisiä tavoitteita ovat vanhemman ja lapsen varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen sekä perheen omien voimavarojen löytäminen arjesta selviytymiseen. (Vuosikertomus 2011, 14; www.tetuko.fi.)

Lapsi ja hänestä erossa asuva vanhempi voivat tavata turvallisesti tapaamispaikalla Perhekulma Puhurissa, jossa työntekijät tukevat ja valvovat tapaamisia. Lapsilähtöisillä tapaamisilla pyritään vahvistamaan lapsen ja hänestä erossa asuvan vanhemman suhdetta. Perhekulma Puhurissa myös valvottu lapsen vaihtaminen toiselle on mahdollista. Tapaamisessa ohjaajat tukevat vanhempaa ja auttavat häntä havaitsemaan lapsen tarpeita. (Vuosikertomus 2011, 14; www.tetuko.fi.)

Isätyö vastaa miehen hätään, kun perheen tilanne on kriisiytynyt. Isätyöntekijä saa turvakodilta tai yhteistyökumppanilta miehen yhteystiedot ja soittaa hänelle, tai mies voi myös itse halutessaan ottaa yhteyttä isätyöntekijään. Tapaaminen ja keskustelu tukevat miehen isyyttä ja isyyteen sitoutumista. (Vuosikertomus 2011, 16; www.tetuko.fi.)

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

4.1 Opinnäytetyön lähtökohdat ja aikataulutus

Idea opinnäytetyöhöni lähti vuoden 2011 keväällä, kun olin suorittamassa toisen vuoden työharjoitteluni yhdessä Tampereen ensi – ja turvakoti ry.:n ylläpitämistä perhetuvista, Hervantatuvalla. Työharjoitteluni aikana huomasin perhetuvan tärkeyden alueen perhe-työssä sen ollessa perheiden olohuone keskellä Hervannan lähiötä. Tuolloin ajatuksena- ni kyti idea tutkia tupatoiminnan tärkeyttä alueen lapsiperheille asiakasnäkökulmasta tutkittuna. Asia jäi mieleeni seuraavan vuoden ajaksi.

Alkuvuodesta 2012 puhuin asiasta ohjaavan opettajani kanssa. Hänen mukaansa aihe oli kiinnostava, mutta kehotti minua vaihtamaan tutkimaani perhetupaa, ettei henkilökoh- tainen ”tuttuuteni” vaikuttaisi tutkimustuloksiin. Otin yhteyttä toisen tuvan, Linnain- maatuvan, vastaavaan ohjaajaan, joka antoi suostumuksensa tutkimukseen. Aiheeseen paremmin perehtyessäni huomasin, että tupien toiminnasta asiakasnäkökulmasta tutkit- tuna oli jo tehty opinnäytetöitä, eivätkä niiden vastaukset pitkällä aikavälillä (noin 10 vuotta) olleet muuttuneet. Päätimme siis vastaavan työelämätahon ohjaajani kanssa vaihtaa näkökulmaa, ja hänen ehdotuksestaan valitsimme verkostoyhteistyön tahot tut- kittaviksi osapuoliksi. Perhetupien verkostoyhteistyötä ei ole aiemmin tutkittu tästä nä- kökulmasta.

Kevään 2012 aikana tutustuin tutkimuksen teoria-aineistoon ja kirjoitin tutkimussuunni- telman, jonka esitin tutkimussuunnitelmaseminaarissa joulukuussa 2012. Tutkimus- suunnitelmani esitys lykkääntyi lupa-asioiden etenemisen viivästyessä neljä (4) kuu- kautta kesän 2012 takia. Tutkimusluvat saatuani elokuussa 2012 Tampereen ensi- ja turvakodilta, Tampereen kaupungin lapsiperheiden sosiaalityöstä sekä lasten ja nuorten terveyspalveluista lähdin etsimään sopivia haastateltavia. Tutkimusmenetelmäkseni olin valinnut teemahaastattelun, koska tehdessäni opinnäytetyötä kolmelle alueelliselle tu- valle (Hervantatupa, Linnainmaatupa ja Annantupa) tuntui verkostoyhteistyötahojen teemahaastattelu luonnollisimmalta.

Haastatteluita olin suunnitellut suorittavani yhdeksän kappaletta, kolme parihaastattelua kullekin perhetuvalle. Jaottelun olin suunnitellut niin, että jokaisen perhetuvan verkos- toyhteistyöstä haastattelin kahta Tampereen kaupungin perhetyöntekijää ja terveyden-

hoitajaa sekä kahta Tampereen evangelisluterilaisen seurakunnan työntekijää. Kuitenkaan haastateltavia ei löytynyt niin paljoa, ja joissakin tapauksissa jouduin haastattelemaan vain yhtä kyseessä olevan tahon edustajaa.

Haastattelut sain suoritettua syksyn 2012 ja talven 2013 aikana. Yhteensä haastatteluja suoritin 11 kappaletta, joista kahden hengen parihaastatteluja oli neljä (4) kappaletta ja yksilöhaastatteluja seitsemän (7) kappaletta. Haastattelut litteroin talven 2013 aikana, joten kirjoittamisprosessin pystyin aloittamaan vasta helmi-maaliskuussa 2013.

4.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia Tampereen ensi- ja turvakoti ry.:n perhetupien verkostoyhteistyön nykytilaa ja kehittämisideoita Tampereen kaupungin perhetyöntekijöiden, terveydenhoitajien sekä Tampereen evangelisluterilaisen seurakunnan henkilöstön kanssa. Tein tutkimukseni Tampereen perhetyöntekijöiden, terveydenhoitajien sekä evangelisluterilaisen seurakunnan henkilökunnan näkökulmasta tutkittuna.

Tutkimuskysymykset tutkimuksessa ovat:

1. Millaista verkostoyhteistyötä Tampereen kaupungin perhetyöntekijät, terveydenhoitajat sekä Tampereen evangelisluterilaisen kirkon henkilökunta ovat perhetupien kanssa tehneet?
2. Miten yhteistyötä perhetupien kanssa tulisi Tampereen kaupungin perhetyöntekijöiden, terveydenhoitajien sekä Tampereen evangelisluterilaisen kirkon henkilökunnan mielestä kehittää?

4.3 Laadullinen tutkimus tutkimusmenetelmänä

Tutkimukseni on luonteeltaan laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Hirsjärven ym. (2007, 160) mukaan laadullinen tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedonhankintaa, jossa aineisto kootaan luonnollisista, todellisista tilanteista. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ihmisiä suositaan tiedonkeruun elementtinä, jolloin tutkija luottaa omiin havaintoihinsa ja keskusteluihin tutkittaviensa kanssa enemmän kuin muihin mittausvälineisiin (esimerkiksi kynä-paperi-testeihin). Perusteluna tälle on näkemys, että ihminen on riittävän joustava sopeutumaan vaihteleviin tilanteisiin. Hirsjärvi ym. (2007, 160) kertoo, että laadullisessa tutkimuksessa tutkijan pyrkimyksenä on paljastaa aineiston perusteella saatuja odottamattomia seikkoja eli käyttää induktiivista analyysia. Sen vuoksi teorian tai hypoteesien testaaminen ei ole tutkimuksen lähtökohtana, vaan aineiston yksityiskohtainen ja monitahoinen tarkastelu. Tutkija ei määrää sitä mikä on tärkeää. (Hirsjärvi ym. 2007, 160.)

Tässä tutkimuksessa tutkin Tampereen ensi- ja turvakoti ry:n perhetupien tekemää alueellista verkostoyhteistyötä Tampereen kaupungin terveydenhoitajien, perhetyöntekijöiden sekä Tampereen evankelisluterilaisen seurakunnan henkilökunnan kanssa. Tutkimuksessa selvitetään perhetupien sekä verkostoyhteistyötahojen välistä yhteistyötä nyt ja sen mahdollisia kehitysmahdollisuuksia verkostoyhteistyötahojen näkökulmasta tutkittuna.

Tuomi ja Sarajärvi (2013, 71) kirjoittavat, että laadullista tutkimusta tehdessä suositaan tutkimusmetodeja, joissa tutkittavien ääni sekä näkökulmat pääsevät esille. Tällaisia tutkimusmetodeja ovat esimerkiksi teemahaastattelu, ryhmähaastattelut, erilaisten dokumenttien sekä diskursiivien (keskustelujen) analysointi sekä osallistuva havainnointi. Tutkimusmetodeja voidaan käyttää joko vaihtoehtoisesti, rinnan tai eri tavoin yhdisteltynä tutkittavan ongelman ja tutkimusresurssien mukaan. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 71.) Lisäksi kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkittava joukko valitaan tarkoituksenmukaisesti, eikä satunnaisotoksen menetelmää käyttäen. Tutkimus myös muotoutuu tutkimuksen edetessä, koska se toteutetaan joustavasti ja suunnitelmia muutetaan olosuhteiden mukaisesti. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimustapauksia käsitellään ainutlaatuisina ja aineistoa tulkitaan sen mukaisesti. (Hirsjärvi ym. 2007, 160.)

4.4 Teemahaastattelu aineistonkeruumenetelmänä

Valitsin teemahaastattelun aineistonkeruumenetelmäksi, koska opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää työntekijöiden kokemuksia ja käsityksiä yhteistyöstä ja sen kehittämistä. Aineisto oli tarkoitus kerätä työntekijöiden näkökulmasta ja siten saada tutkittavasta asiasta mahdollisimman laaja kuva. Lisäksi koin haastattelun itselleni luontevana tapana tutkia aihetta.

Hirsjärven ja Hurmeen (2011, 42) mukaan haastattelu on laadullisessa tutkimuksessa joustava aineistonkeruumenetelmä ja se sopii moniin erilaisiin tutkimustarkoituksiin. Haastattelu tapahtuu suorassa kielellisessä vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa ja mahdollistaa tiedonhankinnan siinä tilanteessa. Tutkijan on samalla mahdollista selvittää vastausten taustalla olevia motiiveja. Ei-kielelliset vihjeet auttavat tutkijaa ymmärtämään vastauksia ja joskus jopa niiden merkityksiä. Haastatteluissa aiheiden järjestystä on mahdollista säädellä ja muuttaa. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 42.)

Hirsjärven ja Hurmeen (2011, 43) mukaan haastattelemineen osana tutkimusta on vuorovaikutustilanne, jossa haastattelu tapahtuu haastattelijan ehdoilla tai ainakin hänen johdolla. Haastattelu on ennalta suunniteltu ja haastattelija on tutustunut tutkimuskohteeseen käytännössä ja teoriassa. Haastattelun tavoitteena on, että tutkija saa luotettavaa sekä tärkeää tietoa koskien tutkimusongelmaansa. Haastattelussa haastattelijan tehtävänä on useimmiten motivoida haastateltavaa, koska haastattelija tuntee roolinsa, mutta haastateltava oppii omansa vasta haastattelun edetessä, sekä ylläpitää tämän motivaatioita. Lisäksi haastattelulle on ominaista, että haastateltavan on kyettävä luottamaan, että hänen antamia tietoja käsitellään luottamuksellisesti. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 43.)

Haastattelut voidaan jakaa lomakehaastatteluihin, teemahaastatteluihin sekä strukturoimattomiin haastatteluihin. Käytetyin haastattelulaji on lomakehaastattelu, jossa haastattelu tapahtuu lomakkeen mukaan ja jossa kysymysten tai väittämien muoto sekä esittämisyjärjestys on määritelty. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 43— 44.) Tässä tutkimuksessa käytin teemahaastattelua. Haastattelu muodostui kolmesta osa-alueesta, joita olivat taustatiedot, perhetupien sekä verkostoyhteistyötahojen työntekijöiden välinen yhteistyö tällä hetkellä sekä perhetupien ja verkostoyhteistyötahojen välisen yhteistyön kehittäminen.

Teemahaastattelu on välimuoto lomake- ja avoimesta haastattelusta ja sille on tyypillistä, että haastattelun aihealueet eli teema-alueet ovat tiedossa, mutta kysymysten tarkka muoto sekä järjestys puuttuvat (Hirsjärvi ym. 2007, 203). Tuomen ja Sarajärven (2013, 75) mukaan teemahaastattelulla pyritään löytämään merkityksellisiä vastauksia tutkimuksen tarkoituksen ja ongelmanasettelun tai tutkimustehtävän mukaisesti. Etukäteen valitut teemat perustuvat periaatteessa tutkimuksen viitekehukseen eli siihen, mitä tutkittavasta ilmiöstä jo aiemmin tiedetään. Teemahaastattelun avoimuudesta riippuen teemojen sisältämien kysymysten suhde tutkimuksen viitekehityksessä esitettyyn teoriaan vaihtelee intuitiivisten ja kokemusperäisten havaintojen sallimisesta aina varsin tiukasti vain etukäteen tiedetyissä kysymyksissä pidättäytymiseen. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 75.)

4.4.1 Haastattelun edut ja haitat

Hirsjärvi ym. (2007, 200) mukaan tutkimuksessa tiedonkeruumenetelmä tulee olla perusteltu, ja siksi ei haastatteluakaan tule valita menetelmäksi pohtimatta sen soveltuvuutta tutkimuksen ongelmien ratkaisemiseksi. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa haastattelu on usein ollut päämenetelmänä ja sen etuna verrattuna muihin tiedonkeruumenetelmiin on joustavuus. Aineiston keruuta voidaan säädellä myös tilanteen edellyttämällä tavalla ja vastaajia myötäillen. Haastattelussa aiheiden järjestystä on mahdollista säädellä sekä samalla on mahdollista enemmän tulkita vastauksia kuin esimerkiksi postikyselyssä. (Hirsjärvi ym. 2007, 200.) Hirsjärven ym. (2007, 201) mukaan haastattelun etuna on myös se, että vastaajiksi suunnitellut ihmiset saadaan yleensä tutkimukseen ja haastatellut on helppo tavoittaa myös myöhemmin, mikäli tutkimusta on tarpeen esimerkiksi täydentää tai jos halutaan tehdä seurantatutkimus.

Haastattelun ongelmina Hirsjärvi ym (2007, 201) pitävät kuitenkin sen aikaa vievyyttä. Lyhyisiin haastatteluihin ei kannatta edes alkaa. Haastattelujen tekeminen edellyttää huolellisuutta, suunnittelua sekä kouluttautumista haastattelijan tehtäviin ja rooliin. Haastatteluun voi sisältyä monia virhelähteitä, jotka aiheutuvat niin haastattelijasta kuin haastateltavastakin. Haastattelun luotettavuutta saattaa heikentää se, että haastattelussa on taipumus antaa ns. sosiaalisesti suotavia vastauksia eli haastateltava voi antaa tietoa asioista, joista tutkija ei kysykään. (Hirsjärvi ym. 2007, 201.)

4.5 Tutkimuskohteet ja aineistonkeruu

Tutkimuskohteiksi tässä opinnäytetyössäni valitsin Tampereen ensi- ja turvakoti ry.:n perhetuvat, joita on kolme (3) kappaletta: Hervantatupa, Linnainmaatupa sekä Annantupa. Tutkimuksessa tutkin yhteistyökumppanien mielikuvia perhetupien kanssa tehtävästä verkostoyhteistyöstä. Tähän työhön valitsin haastateltaviksi verkostoyhteistyökumppaneiksi Tampereen kaupungin perhetyöntekijät, neuvoloiden terveydenhoitajat sekä evankelisluterilaisen seurakunnan henkilökunnan. Rajasin tutkimuksessani haastateltavat tahot näihin kolmeen, koska näiden kanssa perhetuvat tekevät eniten verkostoyhteistyötä. Lisäksi oli selkeää rajata haastateltavat tahot Tampereen kaupunkiin sekä Tampereen evankelisluterilaiseen seurakuntaan, koska ne molemmat toimivat suurina julkisen tahon tekijöinä.

Aineistonkeruun suoritin haastattelemalla jokaiselta perhetuvan alueelta (Hervanta, Linnainmaa sekä Annala) alueen perhetyöntekijöitä, terveydenhoitajia ja evankelisluterilaisen seurakunnan henkilökuntaa. Aluksi tarkoitukseni oli haastatella työntekijöitä pareittain, mutta aikataulullisista sekä resurssipulasta johtuen osan haastatteluista suoritin yksilöhaastatteluina. Kuitenkin jokaiselta alueelta on haastateltu verkostoyhteistyöstä perhetyön, terveyspalveluiden (äitiysneuvolat) sekä evankelisluterilaisen seurakunnan edustajia.

Ennen opinnäytetyön aloittamista oli minun anottava tutkimuslupaa Tampereen ensi- ja turvakoti ry.:ltä sekä Tampereen kaupungin lapsiperheiden sosiaalipalveluyksiköstä ja lasten ja nuorten terveyspalveluiden yksiköstä. Tampereen evankelisluterilaiselta seurakunnalta tutkimuslupaa ei tarvinnut anoa, koska tutkimukseni ei koskenut heidän koko henkilöstöään. Tutkimuslupien hyväksymisen jälkeen otin yhteyttä Tampereen kaupungin lapsiperheiden sosiaalipalveluiden alueellisiin perhetyön ohjaajiin, sekä lasten ja nuorten terveyspalveluiden hoitotyön päällikköön ja tiedustelin heidän avullaan haastateltavia perhetyöntekijöitä sekä äitiysneuvoloiden terveydenhoitajia tutkimukseeni. Heidän avullaan haastateltavat löytyivät. Tampereen evankelisluterilaisessa seurakunnassa käännyin alueellisten seurakuntien kirkkoherrojen puoleen, ja heidän avullaan löysin haastateltavat myös seurakunnasta.

Keräsin aineiston tekemällä teemahaastattelun kuudelle (6) perhetyöntekijälle, viidelle (5) terveydenhoitajalle ja neljälle (4) evankelisluterilaisen seurakunnan työntekijälle.

Näistä haastatteluista neljä oli parihaastatteluita: kolme (3) kappaletta kahden (2) hengen parihaastattelua perhetyöntekijöille ja yksi (1) parihaastattelu kahdelle (2) terveydenhoitajalle. Muut haastattelut suoritettiin yksilöhaastatteluina. Haastateltavat määräytyivät sillä perusteella, että heistä suurin osa oli tehnyt verkostoyhteistyötä perhetupien kanssa tai oli tietoinen niiden toiminnasta.

Otin itse yhteyttä haastateltaviin kuullessani heidän esimiehiltään heidän kiinnostuksestaan osallistua opinnäytetyöhöni. Haastatteluajat sovoin suoraan haastateltavan/haastateltavien kanssa. Haastateltavat saivat itse määritellä haastattelupaikan ja joko kaisessa haastattelussa se oli haastateltavien oma työpaikka. Haastateltavat olivat ennen haastattelun ajankohtaa tietoisia haastattelun tarkoituksesta sekä aiheesta. Teemahaastattelurunkoa en kuitenkaan heille etukäteen lähettänyt. Itse haastattelut nauhoitettiin.

Haastatteluissa esitin teema-alueittain etukäteen laatimiani kysymyksiä, joita haastattelutilanteessa tarvittaessa muokkasin. Haastattelut etenivät loogisesti haastateltavien toimesta aina seuraavaan teemaan, jolloin haastattelijana minun oli helppo jatkaa eteenpäin. Lähes kaikki haastateltavat osasivat vastata kysymyksiin lyhyen miettimisajan jälkeen. Osa haastateltavista pyysi minua tarkentamaan joitakin kysymyksiäni, kuten esimerkiksi kohdassa ”mainitsitko kolme tärkeintä alueellista verkostoyhteistyökumppaniasi?” evankelisluterilaisen seurakunnan henkilökunta halusi tarkentaa tarkoitanko seurakuntayhtymän sisäpuolella vai ulkopuolella.

4.6 Tutkimusaineiston käsittely ja analysointi

Saatuani haastattelut suoritettua oli suunnitelmani jatkaa niiden prosessointia litteroinnilla. Hirsjärvi ja Hurme (2011, 138) kuvaavat litterointia puhtaaksikirjoitukseksi, joka voidaan tehdä koko haastatteludialogista tai valikoiden esimerkiksi vain teema-alueista tai haastateltavan puheesta. Aineiston litterointi on tavallisempaa kuin päätelmien tekeminen suoraan haastattelunauhoista (Hirsjärvi ym. 2007, 217). Haastatteluaineiston muuttaminen tekstimuotoon helpottaa tutkimusaineiston analysointia eli järjestelmällistä läpikäyntiä, aineiston ryhmittelyä sekä luokittelua (Vilkkä 2005, 115).

Aineiston litteroinnin tarkkuudesta ei ole olemassa yksiselitteisiä ohjeita, mutta ennen litteroinnin aloittamista olisi hyvä olla selvillä millaista analyysia aiotaan suorittaa samoin kuin että aiotaanko analyysissä käyttää apuna jotakin tietokoneelle suunniteltua analyysiohjelmaa. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 139—140; Hirsjärvi ym. 2007, 217.) Tarkkuuden vaatimuksiin vaikuttavat tutkimuskysymykset tai ongelmat, eli mitä tutkimuksella tavoitellaan. Lisäksi litteroinnin tarkkuuteen vaikuttaa mitä muita lähestymistapoja siinä käytetään: onko kyse diskurssianalyysistä tai keskusteluanalyysistä, joissa keskitytään puhetapaan ja näin ollen litterointi tulee suorittaa tarkasti, vai onko kyseessä sisällönanalyysi, jossa painoarvoa on vastauksien sisällöillä eikä sillä miten ne on ilmaistu. (Vilka 2005, 115—116.)

Itse suoritin litteroinnin niin, että kuuntelin nauhalta lyhyen pätkän (noin 10—15 sekuntia), jonka jälkeen pysäytin nauhan ja kirjoitin ylös kuulemani lauseen tai katkelman siitä niin sanotusti kuin muistin. Litteroidessani jätin pois huokauksia, taukoja sekä toistettuja sanoja. Toistin tämän saman kaavan jokaisen haastattelun loppuun. Litteroituani haastattelun pystyin seuraamaan kirjoittamaani tekstiä paperilla samaan aikaan, kun kuuntelin haastattelua nauhalta. Litteroitua tekstiä haastatteluista tuli yhteensä 67 sivua.

Ennen analyysin aloittamista Hirsjärvi ja Hurme (2011, 143) kertovat, että aineistoon olisi tutustuttava kunnolla, vaikka osittain sisällöt olisivatkin tuttuja jo haastattelutilanteiden sekä purkuvaiheen jälkeen. Aineiston lukemiseen kannattaakin varata aikaa, että siihen pystyy syventymään useamman kerran ennen analyysin aloittamista. Tällä tavoin tutkija saa ymmärrystä analyysin tekoon. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 143.) Itse tutustuin aineistoon lukemalla litteroidut haastattelut useaan kertaan.

Hirsjärvi ym. (2007, 216) esittävät, että tutkimuksessa kerätyn aineiston analyysi, tulkinta ja johtopäätösten teko on tutkimuksen ydinasia. Tässä opinnäytetyössäni käytin aineiston analyysissa sisällönanalyysiä. Sisällönanalyysillä tarkoitetaan sitä, että aineistossa kerätty informaatio muutetaan sanalliseen muotoon (Tuomi & Sarajärvi 2013, 106). Tutkimuksen aineisto kuvaa tutkittavaa ilmiötä ja analyysin tarkoituksena on luoda tästä ilmiöstä sanallinen ja selkeä kuvaus. Sisällönanalyysillä aineisto pyritään järjestämään tiiviiseen ja selkeään muotoon kuitenkin kadottamatta sen sisältämää informaatiota. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 108.)

Alasuutarin (2011, 38) mukaan laadullisen tutkimuksen aineistoa tarkastellaan usein kokonaisuutena. Alasuutari (2011, 38) esittää laadullisen analyysin koostuvan kahdesta vaiheesta: havaintojen pelkistämisestä sekä arvoitusten ratkaisemisesta. Havaintojen pelkistäminen voidaan jakaa kahteen osaan; ensinnäkin aineistoa tarkastellaan aina vain tietystä teoreettis-metodologisesta näkökulmasta, jolloin aineistoa tarkastellessa kiinnitetään huomiota vain siihen mikä vastauksissa on olennaista teoreettisen viitekehyksen ja kulloisenkin kysymyksenasettelun kannalta. Tällä tavalla aineisto pelkistyy hallittavammaksi määräksi erillisiä ”raakahavaintoja”. (Alasuutari 2011, 38—40.)

Aineiston pelkistämisessä eli redusoinnissa Tuomen & Sarajärven (2013, 109) mukaan analysoitava informaatio eli data pelkistetään siten, että siitä karsitaan pois kaikki tutkimukselle epäolennainen tieto. Pelkistäminen voi olla informaation pilkkomista osiin tai sen tiivistämistä. Tällöin aineiston pelkistämistä ohjaa tutkimustehtävä, jonka mukaan aineisto on mahdollista pelkistää litteroimalla vain tutkimustehtävälle olennaiset ilmaukset. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 109.)

Pelkistämisen toisessa vaiheessa havaintomääriä karsitaan edelleen yhdistämällä niitä, johon päästään etsimällä havaintojen yhteinen piirre tai nimittäjä (Alasuutari 2011, 40). Aineiston klusteroinnissa eli ryhmittelyssä aineistosta etsityt alkuperäisilmaukset käydään tarkasti läpi, jonka jälkeen aineistosta etsitään samankaltaisuuksia ja/tai eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Samaa asiaa tarkoittavat käsitteet luokitellaan ryhmiksi ja yhdistetään luokaksi. Tämän jälkeen luokka nimetään sen sisältöä kuvaavalla käsitteellä, esimerkiksi tutkittavan ilmiön ominaisuudella, piirteellä tai käsityksellä. Luokittelussa aineisto tiivistyy, koska yleisempiin käsitteisiin sisällytetään yksittäiset tekijät. Klusteroinnin jälkeen aineisto abstrahoidaan, eli erotetaan tutkimuksen kannalta olennainen tieto, ja valikoidun tiedon perusteella klustereista muodostetaan teoreettisia käsitteitä. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 110.) Toinen vaihe laadullisen tutkimuksen analyysissa on arvoituksen ratkaiseminen eli saatujen tulosten tulkinta (Alasuutari 2011, 44).

Koska tein opinnäytetyöni kolmelle alueelliselle perhetuvalle, koin parhaaksi myös analysoida aineiston alueittain. Alueellisten analyysien jälkeen suoritan tutkimustulosten ristiin analyysin, jossa vertailen tulosten mahdollisia alueellisia poikkeavuuksia.

Esimerkki 1. Esimerkki aineiston redusoinnista ja klusteroinnista

Millaista yhteistyö on?

<u>Pelkistetty ilmaus</u>	<u>Alakäsite</u>	<u>Yläkäsite</u>
lähettävät kk-tiedotteen tuvalta yhteistyöpalaverikutsu	tiedonvälitys tiedonvälitys	käytäntö
tuvan työntekijä ryhmäneuvolassa yht. työ jatkuvaa; markkinointia ja ohjausta asiakkaille	vierailu jatkovaa	
toimivaa tiedotus tuvalta tarpeellista, tukee omaa työtä tarkoituksena auttaa perheitä	toimivaa tarpeellista tarkoituksellista/ tavoitteellista	kokemukset
heikkoa ettei itse tiedota tuville	vähäistä	

Odotuksia yhteistyölle

<u>Pelkistetty ilmaisu</u>	<u>Alakäsite</u>	<u>Yläkäsite</u>
ei odotuksia, toimii näin	toimivaa	kokemukset

Yhteistyön kehittämistarpeita

<u>Pelkistetty ilmaisu</u>	<u>Alakäsite</u>	<u>Yläkäsite</u>
pääsisi itse kokouksiin tuvalla ei kehitettävää, on monipuolista	oma ajankäyttö	yht. työ arjessa
yhteinen tapaaminen monen tahon kanssa kasvotusten	sovitut käytännöt	yht. työ arjessa

5 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä kappaleessa tuon esiin haastatteluissa saadut tulokset. Olen ilmaissut tulokset perhetupakohtaisesti. Lainausmerkkien sisällä olevat, kursivoidulla fontilla kirjoitetut tekstit ovat suoria lainauksia alkuperäisistä haastatteluista. Kahden viivan (--) merkintä tarkoittaa, että olen jättänyt alkuperäisilmaisuista epäoleellista pois.

5.1 Annantupa

5.1.1 Yhteistyö perhetuvan ja neuvolan välillä

Verkostoyhteistyöstä Annantuvan kanssa haastattelin yhtä neuvolan terveydenhoitajaa. Tutkimusaineiston perusteella haastateltava jaotteli verkostoyhteistyön kokemuksiin ja käytännön kokemuksiin verkostoyhteistyöstä. Haastateltavan mukaan kokemukset yhteistyöstä olivat, että se oli jatkuvaa, toimivaa, tarpeellista ja tavoitteellista. Käytännön kokemus verkostoyhteistyöstä oli, että se sisälsi tiedonvälitystä niin sähköisesti kuin kasvotusten kokouksissa, tiedustelua ja asiakkaiden ohjaamista palveluiden pariin.

Kokemus yhteistyöstä

Tutkimusaineistosta ilmeni, että haastateltava koki verkostoyhteistyön Annantuvan kanssa jatkuvaksi ja toimivaksi. Näitä kokemuksia tuki se, että Annantuvalta lähetettiin joka kuukausi kuukausiohjelma, joka sisälsi tapahtumat perhetuvan toiminnasta. Lisäksi perhetuvalta lähetettiin tiedotteita erilaisista ryhmistä, ja haastateltavan mukaan perhetuvalta oli joskus tiedusteltu neuvolan asiakkaita joihinkin ryhmätoimintoihin. Haastateltava uskoi perhetuvan pääosin pyrkivän hankkimaan ryhmiin osallistujat omasta asiakaskunnastaan, mutta hätätapauksissa oli myös tällaista ryhmiin tiedustelua tapahtunut.

”..kyllä me täälläkin sitten niinkun perheille puhutaan Annantuvasta, et jos tuntuu siltä, et kaipaa perheet jotain sellasta niinku, että näkee muita perheitä ja näin, niin sillai niinku kyllä mainostetaan ja sanotaan...” Työntekijä.

Jatkuvuutta ja verkostoyhteistyön toimivuuden tunnetta tuki haastateltavan mukaan se, että perhetuvalta kutsuttiin verkostoyhteistyökumppaneita yhteisiin kokouksiin, missä

eri tahojen edustajat pohtivat Annalan ja Kaukajärven alueen lapsiperheiden tilanteita ja niiden parantamista. Haastateltavan kertoi, että tämä kokous pidettiin lähes aina Annantuvan tiloissa. Kuukausitiedotteen saapuminen ja kutsut kokouksiin sekä kyselyt tuntuivat haastateltavasta siis verkostoyhteistyötä tehdessä jatkuvalta ja toimivalta.

”Kyllä mun mielestä ihan kokonaisuutena on toiminut hyvin, että.. Ei mulla sillain oo mitään valittamista, että tota... Sähköpostitse ollaan oltu yhteydessä ja se toimii kyllä hyvin, että..” Työntekijä

Haastateltava kertoi kokevansa verkostoyhteistyön tekemisen tarpeelliseksi ja tavoitteelliseksi. Tarpeelliseksi hän perusteli sen siksi, että tekemällä verkostoyhteistyötä monen eri tahon kanssa tulee nähneeksi ja kuullee perheiden arkea eri näkökulmista. Esimerkiksi hän mainitsi, että neuvolassa terveydenhoitajat näkevät perheiden arjesta yksipuolisen ja mahdollisesti hataran kuvan, koska näkevät perheitä vähän mutta muun muassa perhetuvan työntekijät taas tapaavat samoja asiakkaita viikoittain, ellei jopa päivittäin. Tavoitteeksi haastateltava kuvailikin lapsiperheiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin takaamista.

”Kyllä se mun mielestä on tarpeellista. Että tota niinku sanoin tossa aikasemmin, että ne, jotka siellä käy, niin ne käy varmasti hyvin usein siellä. Että he näkee sitä perheen arkea enemmän kuin me täällä sitten.” Työntekijä.

Yhteistyö käytännössä

Käytännön yhteistyöksi haastateltava mainitsi informaationvälityksen puolin ja toisin. Perhetuvalta lähetettiin säännöllisesti kuukausiohjelma neuvolan henkilökunnalle, joka taas jakoi tätä asiakkailleen. Informaation välittämiseksi haastateltava laski myös asiakkaiden verbaalisen ohjauksen perhetuvan palveluiden ääreen mainostamalla Annantupaa. Perhetuvalta oli haastateltavan mukaan joskus tiedusteltu asiakkaita heidän ryhmiinsä, kuten edellä mainittiin. Tiedonvälitykseen haastateltava sisällytti myös konkreettiset kokoukset, jossa monen tahon toimesta muutaman kerran vuodessa pohdittiin Annalan ja Kaukajärven asuinalueiden lapsiperheiden tilanteita.

Haastateltava mainitsi myös edellisvuotena tehdystä verkostoyhteistyöstä, jossa perhetuvan henkilökunta oli osallistunut neuvolassa pidettäviin ryhmäneuvoloihin kaksikuisen lasten perheille. Ryhmäneuvoloiden tarkoituksena oli tarjota perheille vertaistukea arkeen samassa tilanteessa olevien perheiden kohtaamisen kautta. Terveystietäjän

mukaan näitä ryhmäneuvoloita voitaisiin pitää enemmänkin sekä kehittää niitä verkostoyhteistyönä myös kuluvana vuotena, mikäli kaupungin taloudelliset ja henkilöstöresurssit eivät olisi niin tiukilla.

”No meillä tota viime vuoden pyöri täällä semmoset kakskuukautisten, eli kakskuisten, ryhmäneuvolat, elikkä se on vähä niinku semmonen vertaistukitapahtuma, ettei se oo varsinaisesti tommonen neuvolatarkastus, niin siin oli Annantupa mukana, mukana kans mut nyt ainakin toistaseks tää vuosi me ollaan lopetettu ne ryhmäneuvolat ihan resurssipulan takia.” Työntekijä.

Odotuksia haastateltavalla ei verkostoyhteistyölle ollut. Hän kuitenkin pohti voisiko perhetupa miettiä mahdollisuutta alkaa tuottaa ryhmäneuvolan tyyppistä palvelua, koska haastateltavan mukaan sille olisi tarvetta ja siinä samalla olisi potentiaalista löytää uusia asiakkaita myös Annantuvalle. Heikoksi toiminnassa hän mainitsi ryhmäneuvoloissa sen, että joskus perhetuvalta jouduttiin jättäytymään kokoontumiskerrasta pois, mutta lisäsi, että ymmärtää perhetuvallekin olevan resurssipulan, ja että sairastumisille ei valitettavasti voi mitään.

”Kauheen hyvin meillä on tuntunut toimivan. No ehkä voi sano sen, että sillai.. Toisaalta kyl ymmärrän sen, että kun meillä oli niitä ryhmäneuvoloita, niin tuli niitä viime hetken peruutuksia, että he ei tullutkaan sitten, mutta kyllä mä sen toisaalta ymmärrän heidänkin kiireen, mutta.. Sen nyt voin ehkä mainita semmosena. Sitte että jos eivät päässeetkään tuleen.” Työntekijä.

Yhteistyön kehittäminen

Tutkimusaineistosta kävi jo edellä ilmi, että perhetupa oli haastateltavan mukaan osallistunut neuvolassa pidettäviin ryhmäneuvoloihin. Hänen mukaansa näitä ryhmäneuvoloita olisi voinut pitää kuluvan vuoden aikana, mutta Tampereen kaupungin resurssit eivät tähän riittä. Kuitenkin haastateltava toivoi, että mikäli tulevaisuudessa resursseja löytyy, voitaisiin ryhmäneuvolayhteistyötä tulevaisuudessa Annantuvan kanssa jatkaa. Haastateltava pohti, voisiko perhetupa alkaa pitää ryhmäneuvoloita. Toisena haastateltava pohti, olisiko mahdollista kehittää verkostoyhteistyötä niin, että jos perhetuvan työntekijällä on huoli perheestä, olisiko hänen mahdollista ottaa sen puitteissa yhteyttä neuvolaan. Näin haastateltavan mukaan voitaisiin yhdessä miettiä ratkaisuja mahdollisiin ongelmiin monipuolisesti ja useammasta näkökulmasta.

”Tietenkin heillä on se oma vaitiolovelvollisuutensa ja näin, mutta jos heillä herää huoli vaikka jostakin perheestä, niin sitten tarvii toki lupa, et voiks he olla neuvolaan yhteydessä, mut niinku semmosta vois aatella, kun he on niinku kuitenkin melkeen, varmaan niinku enemmän, ja näkeekin niitä perheitä, jos ne käy siellä melkein joka viikko, melkein joka päivä, niin sillain vois aatella, että joskus vois olla vaikka yhteydessä, jos heillä on huoli jostain. Toki sit tarvii olla äidin tai vanhemman lupa, että saavat olla, mutta että ehkä sellasta vois aatella kanssa, että..” Työntekijä.

Haastateltavan toiveena kehittämisessä oli, että nykyiset kokoukset pysyisivät. Hän myös esitti huomion, että perhetuvat ovat keskittyneet alueellisesti Itä- Tampereelle. Haastateltavan mukaan tarvetta perhetupatoiminnalle on myös länsipuolella kaupunkia, joten yleisenä kehittämisideana hän mainitsi perhetupien lisäämisen Tampereen kaupungissa.

”No tota, se ehkä, mikä tulee näin kokonaisuutena mieleen, niin nää tuvat on aikalailla keskittyny niinku tälle puolelle Tamperetta, eli tälle, mikä tää nyt on, itäiselle alueelle. Niin tota sillai varmaan niinku kokonaisuuten ajatellen kysyntää varmaan muuallakin päin olis tuolla, lännessä. Että sitä kautta vois kehittää toimintaa, että lisäis tupia.” Työntekijä.

5.1.2 Yhteistyö perhetuvan ja perhetyön välillä

Tampereen kaupungin perhetyöstä haastattelin kahta ehkäisevän perhetyön perhetyöntekijää, jotka olivat tehneet verkostoyhteistyötä Annantuvan kanssa. Perhetyöntekijät jaottelivat verkostoyhteistyön kokemuksiin ja käytännön kokemuksiin siitä. Kokemuksiksi verkostoyhteistyöstä haastateltavat kertoivat, että se oli toimivaa ja jatkuvaa, vähäistä, hyödyllistä sekä tavoitteellista. Käytännön kokemuksiksi verkostoyhteistyön tekemisestä haastateltavat mainitsivat tiedonvälityksen, säännölliset kokoukset ja vierailut tuvalle.

Kokemus yhteistyöstä

Verkostoyhteistyön tekeminen oli haastateltavien kokemusten mukaan jatkuvaa, toimivaa sekä vähäistä. Haastateltavat kertoivat, että yhteistyön jatkuvuuden tunteen toi se, että he jatkuvasti ohjaavat ja mainostavat Annantupaa perheille. Annatuvalta lähetetään

myös kuukausittain kuukausitiedote perhetyöhön, ja haastateltavat kertoivat jakaneensa sitä asiakkaille eteenpäin. Jatkuvuuden kokemusta lisäsi siis kuukausitiedotteiden vastaanottaminen säännöllisesti ja niiden antaminen asiakkaille sekä perhetuvan mainostaminen.

”Ja ohjataan totta kai sinne, jos tuntuu, että vois olla hyödyllinen ja sitten kerrotaan ja esitteitä annetaan ja..” Työntekijä 1.

”No siis ohjaaminen on ihan jatkuvaa, et ohjataan tai viedään perheitä sinne..” Työntekijä 2.

Jatkuvuuden kokemukseen sisältyi myös kuukausittaiset kokoukset, joihin haastateltavat kertoivat osallistuneensa. Näissä kokouksissa alueen eri organisaatiot vaihtoivat tietojaan omista palveluistaan sekä lapsiperheiden tilanteista. Haastateltavien mukaan tämä säännöllinen tapaaminen tiedonvälityksineen tuki verkostoyhteistyön jatkuvuutta. Toimivaksi haastateltavat kuvailivat yhteistyön toteutumista, koska tiedotus Annantuvan toiminnasta perhetyöntekijöille toimi joka kuukausi moitteettomasti. Lisäksi he kertoivat, että kokivat verkostoyhteistyön toimivaksi, koska olivat kuulleet asiakkaiden saaneen perhetuvalta apua arkeensa. Koska perhetyöntekijät jatkuvasti mainostivat Annantuvan palveluita asiakkaille, olivat he tyytyväisiä sen toimivuuteen sen perusteella, miten asiakkaat olivat palvelua kehuneet.

”No siis meillä on ollu, -- se työryhmä. Et siel pitäis olla niinku seurakunnast väkee edustamas, sit terveydenhoitajii neuvolast ja perhetyöntekijä, et vaihdettais vähän kuulumisia, mitä Annalan alueella kuuluu.” Työntekijä 2.

Haastateltavat kokivat yhteistyön tekemisen myös vähäiseksi, koska se oli heidän mukaansa lähinnä tiedonvälitystä. Itse perhetyöllä ja Annantuvalla ei ole ollut mitään yhteisiä tapahtumia tai teemapäiviä, mikä nosti vähäisen yhteistyön tunnetta. Vähäisen yhteistyön tekemisen tunteeseen vaikutti myös se, että haastateltavat mainitsivat kuukausittaisten kokousten osallistujamäärän olleen heikkoa. Kun joka taho ei pääse paikalle, jäi haastateltavien mielestä kokouksen perimmäinen tarkoitus vajavaiseksi.

”Mut jos mä taas aattelen sitä työryhmää, niin se ei oo toiminu. Silleen niinku, et ei sinne oo päässy niinku, joko me ei olla päästy tai joku muu ei oo päässy sinne paikalle.” Työntekijä 2.

Haastateltavien kokemus verkostoyhteistyön tekemisestä oli, että se ei välttämättä ole tarpeellista mutta hyödyllistä. Heidän mukaansa yhteistyön tekeminen on hyödyllistä,

koska perhetuvalle ohjattu perhe on saattanut kokea saavansa sieltä apua ja palvelun tarpeelliseksi. Haastateltavat kokivat perhetuvan olemassaolon sekä sieltä tulevan tiedottamisen hyödyllisenä ja mukavana lisänä sekä apuna työtä tehdessään, mutta eivät välttämättömänä. Verkostoyhteistyön tavoitteeksi haastateltavat sanoivat lapsiperheille tuen ja avun löytämisen.

”Niin, ei se välttämättömä oo mut hyödyllistä. -- Että on se sillai niinku plussaa. -- Itse en henkilökohtaisesti oo asiakkaiden kanssa siellä käynyt ja.. Ohjannut oon, mutta en sillä lailla koe sitä niin välttämättömänä.. Mutta on se ihan hyvä juttu, semmonen lisä, mitä voi myös sitten käyttää työssään hyväks.” Työntekijä 1.

”Kai sillä on tavoitteena saada kaikille lapsiperheille oikeanlaista tukea ja apua ja niinku sillai..” Työntekijä 1.

Yhteistyö käytännössä

Verkostoyhteistyö käytännössä oli haastateltavien mukaan säännöllistä osallistumista kokouksiin, vierailuja perhetuvalle ja tiedonvälitystä eri muodoissa. Säännölliset kokoukset tehtiin työryhmässä, johon kuului edustajia niin kaupungin, seurakunnan kuin kolmannen sektorin tahoilta. Näissä kokouksissa tarkoituksena oli käydä läpi lapsiperheiden tilaa. Haastateltavien mukaan työryhmä ei kuitenkaan toimi kunnolla, sillä se kärsii osallistujakadosta. Heidän mukaansa työryhmä ei ole kertaakaan kokoontunut täydellisenä, koska useimmiten jollekin osallistujille on tullut jokin este.

”Mä en tiedä, onks se meidän aikana toiminu kertaakaan et siel olis ollu kaikista yhteis-työkumppaneist paikalla joku..” Työntekijä 2.

”..kun sieltä puuttu ne muut tahot, niin ei se sit täyttänyt tarkotustaan se työryhmä. Hyvähän siellä oli käydä (naurua), ei siinä mitään.” Työntekijä 1.

Tiedonvälitystä perhetyöntekijät olivat tehneet perhetuvan kanssa vastaanottamalla perhetuvan lähettämän kuukausitiedotteen ja jakaneet sitä asiakkaille. Perhetyöntekijöiden mukaan tiedotteen oli aina löytänyt sähköpostista, kun sitä tarvitsi. He kertoivat myös ohjanneensa asiakkaita perhetuvalle ja näin jatkuvasti mainostaneensa Annantuvan toimintaa. Haastateltavat osasivat kertoa, että Annantuvalta oli ohjattu asiakkaita myös perhetyön pariin.

”..ja varmaan eniten kuitenkin sitä, et ohjataan, ohjataan vaan. Että äidille kerrotaan paikasta ja sanotaan mitä siellä toiminta on ja.. Verbaalista ohjaamista.” Työntekijä 1.

”Kyllä he kuulemma sieltä hyvin on ohjanneet sitten tänne perhetyöhönkin ja sitä kautta riittää asiakkaita.” Työntekijä 2.

Haastateltavat kertoivat käytännön yhteistyötä olleen vierailut perhetuvalle. Toinen haastateltavista ei ollut Annantuvalla koskaan käynyt, vaikka olikin sinne asiakkaita sanallisesti ohjannut. Toinen haastateltavista kertoi käyttäneensä tuvan palveluita muun muassa vierailemalla siellä asiakasperheen lasten kanssa, tai saattamalla perheen tutustumaan tuvalle ensimmäistä kertaa. Odotuksia perhetyöntekijöillä ei verkostoyhteistyön tekemiselle ollut, vaan heidän mielestään se oli toimivaa sellaisenaan. Kehitysideana haastateltavilta nousi yhteisen teemaillan järjestäminen, koska perhetyö ja perhetupa eivät toiminnallista yhteistyötä olleet tehneet.

”Ja ohjataan totta kai sinne, jos tuntuu, että vois olla hyödyllinen ja sitten kerrotaan ja esitteitä annetaan ja... Sitten näissä tietyissä tapauksissa käydään saattamassa sinne äitejä, tai mennä vaikka kaverina tai on semmostakin ollu, et jos on huono keli, niin mennään itse lasten kanssa sinne mutta..” Työntekijä 1.

Yhteistyön kehittäminen

Kehittämisideoina verkostoyhteistyölle haastateltavat kertoivat yhteisen toiminnan järjestämisen. Haastateltavat miettivät perhetyöntekijän menemistä avuksi perhetuvalle, koska heidän mukaansa niin perhetyössä kuin perhetuvalla suurin avun tarve perheiden suunnasta on lastenhoitoapu muutamaksi tunniksi päivässä. Haastateltavien mukaan perhetyöntekijä menee useimmiten perheeseen hoitamaan päiväksi yhtä tai kahta lasta ja heidän mukaansa asiasta olisi enemmän hyötyä, jos esimerkiksi perhetyöntekijä menisi perhetuvalle lastenhoitoavuksi ja voisi näin kerralla valvoa mahdollisesti useampaa lasta kerralla. Haastateltavien mukaan tämä menettely, vaikka kerran kuukaudessa toteutettuna, palvelisi niin asiakkaita kuin perhetyön ja perhetuvan työntekijöitä. Tällä haastateltavien mukaan saataisiin myös vaihtelua perhetyöntekijän normaaliin arkityöhön.

”.. Neki on viimeksi sanonu, et just kysyntää on paljon jostain lastenhoidosta, mut ei niil oo taas resursseja ottaa sinne montaa lasta. Ehkä se hyödyttäis sitten enempi.. Sit saisi nää, joilla on oikeesti ongelmatilanteita, niin saisi ne enempi apua. Et meilt ei mee taas siihen, et äiti menee vaikka käymään vaikka hammaslääkärissä tai jossain, niin musta se olis niinku.. Siihen vois tulla sit vaikka muutama muunkin perheen lapsi siihen perhetyöntekijän kanssa. Tietysti olis työntekijällekin vähän vaihtelua, olis kiva vähän välillä jotain, tai..” Työntekijä 2.

Työryhmän ja sen kokousten kehittymistä haastateltavat toivovat osallistujamäärän lisääntymisen muodossa, sillä perhetyöntekijöiden mielestä mitä useamman tahon edustaja pääsee paikalle osallistumaan, sitä hedelmällisempää verkostoyhteistyöryhmän tiedonvaihto on. Työryhmään osallistumisen lisääminen koski haastateltavan mukaan myös perhetyötä, koska aina sieltäkään ei ole ollut mahdollista osallistua kokouksiin.

”No ei mulle oikein muuta, kun jos sitä työryhmää ajattelee, niin meidänkin osalta, et me saatais sinne sit niinku työntekijää. Aina kun ne on, kun ei mekään olla aina sinne kyllä joka kerta päästy.. Siinä tietysti kehitettävää.” Työntekijä 2.

Haastateltavat miettivät kehitysideana yhteistyölle jonkin tapahtuman tai teemaillan järjestämistä perhetuvan kanssa. Teemailta voisi perhetyöntekijöiden mukaan olla esimerkiksi tavallinen avoimien ovien tapahtuma Annantuvalla, jossa olisi esiteltynä myös perhetyö. Haastateltavien mukaan asiakkailla voi olla hankaluuksia lähteä perhetuvalle, jos sen yhteys ensi- ja turvakotiin epäilyttää. Asiakkaat saattavat haastateltavien mukaan luulla, että perhetupa tai perhetyö on tarkoitettu vain erittäin huonossa tai heikossa elämäntilanteessa oleville perheille. Avoimien ovien illalla voitaisiin haastateltavien mukaan avartaa perhetyöntekijöiden työnkuvaa sekä perhetuvan toimintaa mahdollisille asiakkaille.

”Koska se nimi siis vaikuttaa, kun se on ensi- ja turvakodin niinku alasuudessa, niin perheet kokee, että tarviiks olla isoissa ongelmissa, et sinne voi mennä.” Työntekijä 2.

”Sit siellä vois näkyä myös perhetyöntekijä, kun must tuntuu, et, tai jos on puistossakin nähny jotain vierasta äitiä, niin totta kai se jossain määrissä tietää, et mä en oo lapsen äiti ja sit kysyy mitä sä teet, ja kun sanoo et oon perhetyöntekijä tai tälleen, niin ei monetkaan tiedä, et mikä on perhetyöntekijä tai mitä se tekee. Et ei sul tarvi olla mitkään supersuuret ongelmat, et sä saat perhetyöntekijän. Ehkä siihen tulis viä sekin, et meidän työstä enempi kanssa, et mitä me tehdään ja miks me tullaan.” Työntekijä 2.

5.3.3 Yhteistyö perhetuvan ja evankelisluterilaisen seurakunnan välillä

Verkostoyhteistyön tekemisestä Annantuvan kanssa haastattelin Tampereen evankelisluterilaisesta seurakunnasta kahta työntekijää. Tutkimusaineistosta ilmeni, että haastateltavat jaottelivat verkostoyhteistyön tekemisen kokemuksiin ja käytännön kokemuksiin siitä. Haastateltavien mukaan kokemus yhteistyön tekemisestä oli jatkuvaa, toimi-

vaa, vertaistuellista, oman tietämyksen lisäämistä, tarpeellista ja tavoitteellista. Käytännön verkostoyhteistyötä perhetuvan kanssa seurakunnan henkilökunta oli tehnyt informaatiota välittämällä niin perhetuvalle kuin asiakkaille, säännöllisillä osallistumisilla yhteisiin kokouksiin sekä asiakkaiden fyysisellä ohjaamisella ja viemisellä Annantuvalle. Haastateltavat mainitsivat myös joskus aikaisemmin tahojen pitäneen yhteistyössä perheleirejä ja toinen haastateltava oli aiemmin ollut osana projektia, johon osallistui myös Annantupa.

Kokemus yhteistyöstä

Haastateltavat kokivat, että verkostoyhteistyö perhetuvan kanssa oli jatkuvaa ja toimivaa. Jatkuvuutta haastateltavien mukaan korosti se, että säännöllisesti kokoontunut alueellinen työryhmä oli ollut toiminnassa jo usean vuoden ajan. Toimivuuden tunteen verkostoyhteistyössä teki haastateltavien mukaan säännöllisesti vastaanotetut tiedotteet sekä säännölliset kasvokkain kohtaamiset perhetuvan työntekijöiden kanssa. Toinen haastateltavista kertoi toimivuuden tunteeseen vaikuttaneen myös tunteen siitä, että Annantuvan henkilökunta on sitoutunut työhönsä, ja että yhteisten kohtaamisten kautta on syntynyt luottamus. Haastateltavat kertoivat myös tiedottaneensa omista toimistaan Annantuvalle, mikäli olivat katsoneet esimerkiksi jonkin tapahtuman hyödyttävän heidän asiakkaitaan. Tiedotteiden kulku teki haastateltavien mukaan verkostoyhteistyöstä toimivaa.

”Meillä on semmonen Annantupa-työryhmä, joka kokoontuu noin kerran kuukaudessa. Paikkana on Annantupa ja siihen kuuluu sitten monia yhteistyötahoja, monia työntekijöitä, joiden kanssa sitten palaveerataan. -- Se on semmosta ihan jatkuvaa. On jo useamman vuoden ajan, taikka oikeastaan sen ajan, kun oon tässä seurakunnassa ollut.”
Työntekijä 1.

Haastateltavat mainitsivat verkostoyhteistyön tekemisen ammatillisesti vertaistuelliseksi ja omaa tietämystä lisääväksi. Näitä he perustelivat sillä, että verkostoyhteistyötä tekemällä ja samojen asiakkaiden kanssa työskennellessä ammattilaiset voivat tukea ja innostaa toisiaan, huomatessaan miten moni muukin taho pitää kyseistä työtä tärkeänä. Haastateltavien mukaan perhetuvan ja seurakunnan kohderyhmät, eli ihmiset, tässä tapauksessa lapsiperheet, olivat samat. Haastateltavien mukaan yhteistyötä tekemällä ja toisiin toimijoihin tutustumalla auttoi itseä näkemään työn tärkeyden eri näkökulmista katsottuna. Myös työntekijöiden tunteminen loi haastateltavien mukaan edellytykset

verkostoyhteistyölle ja luottamukselle. Lisäksi toinen haastateltavista kertoi, oman näkemyksensä laajentuessa toisten organisaatioiden palveluista, muokanneensa omaa työtään ja toimintatapojaan sen perusteella, mitä palveluita on jo toisilla tahoilla olemassa.

”No ensinnäkin, me voidaan tavallaan tukea toisiamme, innostaa toisiamme. Ja sillä tavalla kun näkee, että monet pitää tätä tñ tyypistä työtä tärkeenä. Se vaan tule vähä niinku eri näkökulmista ja kohdennetaan ehkä hieman eri lailla.” Työntekijä 2.

”Ja esimerkiksi mä oon ohjannu omaa toimintaani sen mukaan, mitä muut yhteistyö-, taikka nämä kumppanit tekee. Että esimerkiksi mä oon luopunut täällä seurakunnassa tästä äiti-vauva-ryhmästä sen takia, koska sen Annantupa-työryhmän kautta on saanut niin paljon tietoa siitä, että sekä Annantuvassa että neuvoloissa järjestetään sellaista toimintaa, ettei kannata päällekkäisyyksiä niinku järjestää. Et se on mun mielestä kans tosi tärkeä.” Työntekijä 1.

Tarpeelliseksi haastateltavat määrittelivät verkostoyhteistyön tekemisen siksi, että informaatiota jaettaessa tahojen kesken pystytään ennaltaehkäisemään päällekkäisten palveluiden tai toimintojen syntymistä. Haastateltavien mukaan verkostoyhteistyön avulla toimijat pystyvät organisoimaan työtapansa sen perusteella, mitä toisilla on tarjolla. Esimerkiksi he mainitsivat, että jos Annantuvalla ja neuvolassa jo järjestetään tietyn tyyppisiä äiti-lapsi-ryhmiä, ei niitä kannata seurakunnan puolelta enää sillä alueella järjestää. Tarpeelliseksi yhteistyön tekeminen koettiin myös siksi, että kun moni taho jakaa tietojaan organisaatioiden ja esimerkiksi asiakkaiden tilanteista, tiedetään monipuolisemmin tulevaisuuden tarpeista. Kokemuksen jakamista ja toisesta organisaatiosta oppimista haastateltavat arvostivat. Verkostoyhteistyön avulla voidaan myös tarpeen tullen suunnitella yhteistä toimintaa tai sillä hetkellä tarpeellista palvelua, ja pohtia kenen palveluntarjoajan toimialaan se parhaiten sopisi.

”Kyllä ehdottomasti on tarpeellista. No yks on tämmönen, et ei tehdä päällekkäin työtä, vaan sovitetään niinku omat työmuotomme huomioiden mitä jo on tarjolla. Ja sitten me voidaan myökin suunnitella yhdessä, ja miettii esimerkiksi, et mitä täällä alueella, minkä tyyppistä toimintaa tarvittaisiin ja sit katsotaan, et kenen alueen sisälle se sopii parhaiten, toiminta-alueeseen.” Työntekijä 1.

”Sitten me myöskin saadaan tietoa niinku ihmisten tilanteista. Ja, ja myöskin se on aika suppeeta mitä näkeekin, sanotaan nyt vaikka neuvolan väki. Lastenneuvolan, äitiysneuvolan poli, hehän näkee vaan niinku lapsiperheitten tilanteen, eikä siellä välttämättä kerrota, että kuinka tiukkaa on taloudellisesti. Ja siinä taas me voidaan niinku olla tuo-

massa sitä näkökulmaa, että kuinka tiukilla monet lapsiperheet on tällä alueella.”
Työntekijä 2.

Haastateltavat kokivat yhteistyön tekemisen tarpeelliseksi, koska yhteistyötä tekemällä saadaan asiakkaille apua. Verkostoyhteistyöllä pystytään haastateltavien kokemuksen mukaan ymmärtämään toisia toimijoita paremmin, sekä laajentamaan itselle omaa näkemystä siitä, mikä kunkin toimijan toimenkuva yhteiskunnassa on.

”Että, että niinku apu tavoittaa ihmiset, on se sitten miltä taholta tahansa tulevaa, mutta että se tavottais, että tässä yhteiskunnassa olis parempi elää.” Työntekijä 1.

Verkostoyhteistyön tavoitteeksi haastateltavat kertoivat ihmisten tukena olemisen arjen pyönteissä sekä sen, että yhdessä toimittaessa on suurempi mahdollisuus vaikuttaa asioihin. Haastateltavien mukaan, kun useampi toimija tekee työtä saman asian puolesta, on suurempi mahdollisuus, että asiat tulevat yhteiskunnassa kuulluksi. Heidän mukaansa verkostoyhteistyötä tekemällä tietoisuus asioista ammattikuntien välillä kasvaa ja jos asiakas esimerkiksi tarvitsee saattaa toisen palvelun pariin, voidaan se tehdä kasvokkain kohtaamisen ansiosta myös työntekijöiden välillä henkilökohtaisella tasolla. Haastateltavat kuvailivat verkostoyhteistyön tavoitteeksi myös perheiden kohtaamisen, pahoinvoinnin lieventämisen yhteiskunnassa, toivon jakamisen ja yhteisöllisyyden tuomisen osaksi kansalaisten toimintaa.

”Jos meitä on useampi taho, joka puhuu jonkun asian puolesta, pitää ääntä, niin tota me voidaan tässä yhteiskunnassakin vaikuttaa paremmin. -- Ja kun se tietous lisääntyy, lisääntyy tota eri ammattikuntien välillä, niin yhä laajemmalle me saadaan sitä tietoa menemään. Että missä tarvittas niinku toimenpiteitä, että täällä voitais paremmin.”
Työntekijä 1.

Odotuksina verkostoyhteistyölle haastateltavat kertoivat säännöllisten kokousten jatkumisen ja että niihin saataisiin innostettua lisää toimijoita. Heidän mukaansa oli tärkeää, että oli olemassa paikka, jossa kokoontua säännöllisesti ja että oli olemassa mahdollisuus tavata toisia toimijoita kasvotusten. Kuitenkin haastateltavat mainitsivat verkostoyhteistyön heikkoudeksi juuri osallistujien poissaolot kokouksista ja että resurssien puutteessa ihmisten tarvitsisi enemmän raivata aikaa näille tapaamisille. He myös nostivat esiin odotuksen siitä, että perhetuvaltakin ohjattaisiin asiakkaita seurakunnan palveluiden pariin ja että mahdollisesti yhteistyönä voitaisiin toteuttaa jokin tapahtuma.

”..mä huomaan, että on tärkeää että on joku tällöinen joku taho, missä tavataan, eli-kä mä koen sen niinku erittäin tärkeäksi ja mä arvostan sitä, että tällöinen mahdolli-suus on, kun se näköjään ei ole mahdollista kaikkien tahojen kanssa.” Työntekijä 1.

”..emmä odota kauheesti, mä odotan vaan et se jatkuis. Ja tosiaan saatais lisää niitä toimijoita.” Työntekijä 2.

Yhteistyö käytännössä

Käytännön verkostoyhteistyötä perhetuvan kanssa seurakunnan henkilökunta oli tehnyt informaatiota välittämällä. He mainitsivat mainostaneensa tuvan palveluita ja ohjan-neensa sanallisesti asiakkaita Annantuvalla. Lisäksi toinen haastateltavista kertoi saatta-neensa asiakkaita perhetuvalle. He lisäsivät myös tiedottaneensa Annantupaa seurakun-nan tapahtumista, jos arvelivat tiedon hyödyttävän perhetuvan asiakaskuntaa.

”Mä oon esimerkiks vienyt jonkun, jonkun tota nuoren äidin ihan siis oikeasti mennyt hänen kanssaan Annantuvalla ensimmäistä kertaa. Niin et hän oppii reitin, tutustuu ihmisiin, uskaltaa mennä ensimmäisen kerran, tajuaa, että tällöinen on mahollisuus hänellä. Et on hyvä, kiva paikka, jossa on kivoja ihmisiä, jotka ottaa vastaan, josta voi saada apua tällöisessä tilanteessa.” Työntekijä 1.

Haastateltavat kertoivat osallistuneensa säännöllisiin työryhmäkokouksiin, joissa alueen lapsiperhetyötä tekevät toimijat pohtivat Annalan ja Kaukajärven alueen lapsiperheiden tilanteita. Tämä työryhmä kokoontui haastateltavien mukaan noin kerran kuukaudessa. He kertoivat, että jokaisesta kokouksesta lähetetään muistio osallistujatahoille, joten vaikka jonkin tahon edustaja ei olisi kokoukseen päässytkään, saa hän tiedon käsitellyis-tä asioista jälkikäteen lähetettävästä muistiosta. Haastateltavien mukaan tämä helpottaa verkostoyhteistyötä käytännössä, kun työntekijät, niin vakituinen henkilökunta kuin sijaiset, pysyvät ajan tasalla työryhmän asioista.

”Ja koska siitä menee aina tieto näistä eri työpisteisiin, niin siellä vaikka vaihtuis työn-tekijät, hekin saa tiedon tästä Annantupa-työryhmästä.” Työntekijä 2.

Aikaisemmin tehtynä käytännön verkostoyhteistyönä toinen haastateltavista osasi mai-nita projektin, jossa toteutettiin tapahtuma yhteistyönä Lasten oikeuksien viikolla. Haas-tateltava ei maininnut kyseisen tapahtuman vuotta, joten tutkija ei voi päätellä, onko yhteisestä projektista aikaa vuosi vai useampi. Joka tapauksessa tällainen projekti seu-rakunnan, Annantuvan sekä muiden verkostoyhteistyötoimijoiden kanssa oli tehty.

”Sen lisäksi on jotain semmosia, mä nyt oon ollu vaan yhdessä tämmösessä käytännön projektissa mukana, -- Lasten oikeuksien viikolla. -- Sitten aikaisemmin on järjestetty yhdessä perheleirejä.” Työntekijä 1.

Yhteistyön kehittäminen

Verkostoyhteistyön kehittämiseksi oman organisaation sisällä haastateltavat mainitsivat tiedonvälityksen kohentamisen ja sen, että työntekijät seurakunnan sisällä tietäisivät millaista yhteistyötä sekä millaisia verkostoja toisilla työntekijöillä on jo olemassa ja että näitä verkostoja osattaisiin täydellisesti hyödyntää verkostoyhteistyötä tehdessä. He myös toivoivat omalta organisaatioltaan ja sen työntekijöiltä rohkeutta tuoda uusia ideoita esiin ja lähteä kehittämään niitä, sekä rohkeutta osallistua toimintoihin ja tapahtumiin. Lisäksi haastateltavat toivoivat omassa organisaatiossaan työntekijöiden saavan rohkaisua lähteä tutustumaan toimijoihin ja sitä kautta kehittämään verkostoyhteistyötä.

”..että myöskin niinku oman organisaation sisällä tiedettäis, minkälaisia yhteyksiä kullakin on, tai kullakin ammattiryhmällä. Et meidän täytyis, diakoniatyöntekijöiden täytyis tietää, mihin kaikkiin papit on yhteydessä, tai nuorisotyöntekijät on yhteydessä. Ja samoin heidän täytyis tietää, mitä kaikkea diakoniatyöntekijä tekee ja mihin on yhteyksiä. Ja hyödyntää näitä yhteyksiä.” Työntekijä 1.

”No meidän pitäis kyllä olla rohkeempia lähtemään niinku käytännön yhteistyöhön myöskin.” Työntekijä 2.

Perhetuvalle haastateltavat pohtivat kehitettäväksi vierailujen lisäämistä seurakuntaan päin. Toinen haastateltavista ehdotti, että perhetupa voisi esimerkiksi jonkin ryhmän kanssa tulla tutustumaan seurakunnan palveluihin, että perhetuvalta näytettäisiin tietä myös seurakuntaan. Oman työnkuvan kehittämiseksi verkostoyhteistyön kannalta haastateltavat kertoivat ajankäytön parantamisen niin, että työryhmän kokouksiin jäisi aikaa osallistua. He myös pohtivat, että voisivat itse olla aktiivisempia yhteistyön kehittämisen ideoinnissa ja tuoda omia ajatuksiaan muidenkin työntekijöiden tietoisuuteen. Lisäksi he mainitsivat voivansa yrittää innostaa muita seurakunnan työntekijöitä verkostoyhteistyöhön.

”Joo, he vois esimerkiksi jonkun heidän ryhmän kanssa tulla, työntekijät tois tän ryhmän mejän johonkin tilaisuuteen. Tavallaan hekin vois näyttää tien seurakuntaan päin.” Työntekijä 1.

”..itse voisin tässä kehittää, että varaisin aina oikeesti sen ajan, milloin on se Annantupa-työryhmä, että se todellakin, menisin kaikkiin niihin kokoontumisiin.” Työntekijä 2.

Myös harjoittelijoiden tutustuttaminen verkostoyhteistyötoimintaan nousi kehitysideaksi. Haastateltavien mukaan olisi suuri mahdollisuus, että jo opiskelijoiden harjoitteluaikana heidät voitaisiin tutustuttaa laaja-alaiseen verkostoyhteistyön tekemiseen. Työryhmän kokoontumisiin haastateltavat toivoisivat kehitystä osallistujatahojen suunnasta, ja että jokainen organisaatio suunnittelisi työnsä niin, että joku henkilökunnasta pääsisi näihin kokouksiin osallistumaan. Haastateltavien mielestä kasvokkain kohtaaminen olisi tärkeää, että voidaan yhdessä miettiä toimintamuotoja ja niiden kehittämistä sekä asiakkaita. Toisen haastateltavan toiveena verkostoyhteistyötä tehdessä oli, että toimijat oppisivat paremmin ymmärtämään toistensa tekemää työtä ja osaisivat näin hyödyntää kasvokkain kohdatessa tietotaitoja toisiltaan.

”Sit meillähän on opiskelijoita harjoittelemassa, niin heidät vois tutustuttaa myös tämänöseen toimintaan, että yhteistyötä voidaan tehdä laaja-alaisesti.” Työntekijä 1.

”Että olis hyvä, kun saatais laajennettua sitä sillä tavalla, että osallistuminen näihin kokoontumisiin olis säännöllistä. Et me pystyttäis paljon paremmin sitä vielä hyödyntämään. On kerran valmiina paikka ja on aktiiviset ihmiset, jotka kutsuu, et jos jokainen ottais sen tosiaan sen kutsun, niin olis kyllä tota, todella hedelmällistä toimia yhteistyössä.” Työntekijä 2.

5.2 Hervantatupa

5.2.1 Yhteistyö perhetuvan ja neuvolan välillä

Haastattelin Hervannasta kahta terveydenhoitajaa, jotka molemmat olivat tehneet verkostoyhteistyötä perhetuvan kanssa. Terveydenhoitajien käsitykset verkostoyhteistyöstä Hervantatuvan kanssa jakautuivat kokemuksiin yhteistyöstä sekä käytännön kokemuksiin verkostoyhteistyöstä. Terveydenhoitajien kokemus verkostoyhteistyöstä oli, että se oli tarpeellista ja tavoitteellista, toimivaa, jatkuvaa, helppoa mutta toisaalta vähäistä. Haastateltavat kokivat yhteistyön käytännössä olevan asiakkaiden vientiä tuvalle sekä molemminpuolista informaation jakoa säännöllisissä palavereissa ja sähköisesti.

Kokemus yhteistyöstä

Haastateltavat terveydenhoitajat kokivat verkostoyhteistyön Hervantatuvan kanssa jatkuvaksi ja toimivaksi. Perusteluiksi näille kokemuksille haastateltavat mainitsivat heidän osallistumisensa aluetyöryhmän palavereihin, joissa eri lapsiperhetyötä tekevät tahot kokoontuvat ja vaihtavat kuulumisia. Verkostoyhteistyön jatkuvuuden kokemusta sai aikaan informaation kulku eri tiedotteiden muodossa. Hervantatuvalta lähetettiin joka kuukausi terveydenhoitajille kuukausiohjelma, jota he jakoivat eteenpäin asiakkailleen. Haastateltavat kertoivat jatkuvasti mainostaneensa perhetupaa ja ohjanneensa asiakkaita sen palveluiden ääreen. Terveystoimijat myös tiedottivat Hervantatuvalle omista asioistaan tarpeen mukaan.

”Emmä tiedä voiks sitä sanoa yhteistyöks mutta kuitenkin mä tosi paljon ohjaan, ohjaan tästä äitejä sinne ja ihan printtaan, printtaan tuota tuolta netistä niitten yhteystiedot ja tota sitten sitä... Meille tulee tässä ihan se kuukausiohjelma mitä siellä aina tapahtuu..” Työntekijä 1.

”Kyllä se jatkuvaluonteista on tavallaan. Et kyllä toi on monta vuotta meillä ollu se yhteiskokous esimerkiksi. Se on ollu monta vuotta, mutta kyllä sitä tietenki vois enemmänki olla ihan suoranaisesti sen tuvan, tuvan kanssa.” Työntekijä 2.

Haastateltavat kokivat verkostoyhteistyön tekemisen helpoksi ja toimivaksi. Asiakaan ohjaaminen perhetuvalle koettiin helpoksi, koska tupa sijaitsee lähellä ja keskeisellä paikalla. Keskeinen ja läheinen sijainti helpotti haastateltavien mukaan myös itse tuvalla vierailua, vaikka sitä harvemmin tapahtui. Toimivan kokemuksen verkostoyhteistyölle antoi perhetuvalta joka kuukausi lähetettävä kuukausiohjelma. Tutkimusaineistosta kävi ilmi, että haastateltavien kokemus verkostoyhteistyöstä oli, että se oli vähäistä. Tähän vaikutti se, että loppujen lopuksi perhetuvalla ja neuvolalla oli vähän yhteisiä asioita tai tapahtumia ja molemmat toimivat omilla tavoillaan ja tekevät omia juttujaan.

”No se on ainakin hyvä, et se tupa on tuossa lähellä ja keskeisellä paikalla. Sinne on helppo, helppo tota ohjata asiakasperheitä ja vaikka, vaikka sitten ihan itteki mennä käymään.” Työntekijä 2.

”Se on hyvä et sieltä lähetetään aina se kuukausitiedote, et mitä siellä tapahtuu. Et se on niinku toiminut ihan hyvin..” Työntekijä 1.

Verkostoyhteistyö oli haastateltavien mukaan tarpeellista sekä tavoitteellista. Terveystoimijien mukaan verkostoyhteistyötä tarvittiin, että asiakas voitiin ohjata oikeiden

ja hänen arkeaan eniten auttavien palveluiden pariin. Haastateltavien mukaan Hervannan alueella asuu paljon ihmisiä, joilla ei välttämättä ole juuria Tampereella. Näin ollen oikeanlaisella verkostoyhteistyöllä pystytään löytämään oikeat avut perheiden tukemiseksi. Verkostoyhteistyötä tekemällä voitiin haastateltavien mukaan myös pysyä ajan tasalla toisen organisaation sen hetkisistä palveluista. Tavoitteeksi verkostoyhteistyön tekemiselle haastateltavat mainitsivat lapsiperheiden hyvinvoinnin tukemisen arjessa, sillä molemmilla organisaatioilla oli samoja asiakkaita.

”On! On erittäin tarpeellista, koska tota se on.. Just nää on nää tämmöset paikat hirmu hyviä, että niitä on, varsinkin täällä kun on paljon asiakkaita, jotka tota noin.. Perheitä jotka.. Joilla ei oo näitä tukiverkkoja, niin just tämmönen kokoontumispaikka minne voi mennä. Ja just kun siellä on niin hirveen monipuolinen se ohjelma, mitä siellä on. Niin on tosi tarpeellista.” Työntekijä 1.

”On se tarpeellista, koska, koska se oikeastaan se yhteistyö mun mielestä tarkoittaa sitä, että kumpikin tietää mitä toinen tekee ja mitä toisella on tarjota.” Työntekijä 2.

Yhteistyö käytännössä

Konkreettisen verkostoyhteistyön haastateltavat kertoivat olleen tiedonjakoa puolin ja toisin, asiakkaiden verbaalista ohjausta sekä harvemmin henkilökohtaista saattamista. Lisäksi verkostoyhteistyötä tehtiin säännöllisesti kokoontuvan aluetyöryhmän kautta. Tiedonjakoa tapahtui molempien tahojen kautta haastateltavien mukaan pääasiallisesti sähköisesti: perhetuvalta lähetettiin kuukausitiedote säännöllisesti neuvolan henkilökunnalle. Lisäksi neuvolasta tiedotettiin Hervantatuvalle asioita, mikäli niiden uskottiin olevan hyödyksi perhetuvan asiakkaille. Haastateltavat pitivät tiedonjakona myös perhetuvan mainostusta, tiedottamista ja asiakkaiden ohjaamista sinne. Harvemmin oli asiakasta saatettu perhetuvalle, mutta myös tätä oli tapahtunut. Toinen haastateltavista mainitsi osallistuneensa säännöllisesti kokoontuvaan aluetyöryhmään, jossa myös Hervantatupa oli edustettuna. Lisäksi hän mainitsi, että Hervantatuvalla oli joskus pidetty joi-tain ryhmiä yhteistyössä neuvolan kanssa.

”No, tiedonjakoa on ollut, joo. Ja tota, sitten ihan asiakasperheiden käyntiä. Ihan henkilökohtaisesti oon vienyt tuvalle perheitä. Ja sitten, sitten Hervannassa toimii tällainen aluetyöryhmä missä on eri tahojen edustajia, ja siellä on Hervantatuvan edustaja ja minä oon neuvolan edustaja, ja siellä sit myös käydään läpi tuvan asioita.” Työntekijä 2.

”Ää ja sitten niitä ryhmiä on ollu siellä.” Työntekijä 1.

Odotuksia verkostoyhteistyölle haastateltavat eivät osanneet sanoa. He toivoivat tiedonkulun puolin ja toisin jatkuvan ja pohtivat voisiko Hervantatupa tuoda itseään enemmän esiin neuvolan puolella.

”No varmaan se, se paras yhteistyön muoto on se, että sieltä tulee tännepäin aina viestiä aina, kun jotain uutta, uutta on kehitteillä tai mietitty tai... Tai juuri se, että neuvolankin puolella tiedetään, että onko siellä tuttipiiri edelleen entiseen tapaan ja.. Ettei siellä oo mitään sen isompaa muutosta. Varmaan lähinnä se, se tiedonkulku.” Työntekijä 2.

”Et ne varmaan vois tulla tänne vähän enemmän kertoon niin sit siitä toiminnastaan.. Tai ainakin, jos muutaman kerran vuodessa..” Työntekijä 1.

Yhteistyön kehittäminen

Verkostoyhteistyön kehittämistä voitaisiin haastateltavien mukaan parantaa omassa organisaatiossa välittämällä tietoa perhetuvan olemassaolosta kaikille henkilökunnassa. Kehityskohteena olisi, että niin vakituinen henkilökunta kuin sijaisetkin tietäisivät tuvan palveluista. Yhteistyön kehittämiseksi haastateltavat mainitsivat perhetuvan itsensä tekemisen tutuksi neuvolan puolella, esimerkiksi esittelyvierailuilla. Toinen haastateltavista pohti voisiko perhetupa tehdä asiakkaidensa etsimisestä systemaattisempaa, sillä tällä hetkellä perhetuvan maine tuntui leviävän ns. puskaradion kautta. Samalla haastateltava kuitenkin totesi Hervantatuvalla olevan niin hyvä maine ja suuret asiakasmäärät, ettei systemaattisempaa mainostusta välttämättä tarvitsisi.

”..just esimerkiks sitä, et ne tois itteensä esille, se just mitä mä äsken sanoin, et se olis mun mielestä kaikista paras. Mut periaattees kaikki niinku tietää sen, mutta kuitenkin sitte, että se on sitte melkein se puskaradio tai miten ne sitten hakeutuukin sinne ne asiakkaat, että se vois olla vähä semmosta systemaattisempaakin.. Se niitten asiakkaitten rekrytointi..” Työntekijä 1.

Toinen haastateltavista ehdotti perhetuvalle kehittämisideaksi kunnon esitettä, jota saisi antaa yhteistyökumppaneille ja jotka taas voisivat jakaa niitä asiakkailleen. Tällä hetkellä terveydenhoitajat printtaavat asiakkaille tuvan kuukausiohjelman, mutta haastateltavan mukaan ”viehättävän väriesitteen” antaminen olisi mielekäästä. Lisäksi haastateltavat pohtivat voisiko perhetupa olla tukemassa perheitä jo raskauden aikana. Haastateltavien mukaan Tampereen kaupungilla on omat linjauksensa esimerkiksi ryhmäneuvoloi-

den järjestämisestä, mutta järjestetyt ryhmät ovat osallistujailmoittautumisista huolimatta kärsineet osallistujakadosta. Haastateltavat pohtivat, voisiko Hervantatupa tarjota esimerkiksi rinnalla jotain omaa toimintaa raskaana oleville yhteistyössä neuvolan kanssa tai itsenäisesti. Haastateltavat pohtivat olisiko kolmannen sektorin ylläpitämä palvelu raskaana oleville naisille matalakynnyksisempi osallistua kuin kaupungin järjestämään ryhmään.

Et tässä paikassa on jotakin, semmosta minkä takia perheet ei, ei vaikka ilmoittaudutaan synnytysvalmennukseen ja vauvahoitotunnille ja parisuhdetta käsittelemään ja muuta, mut sinne ei tulla. Niin pystyiskö tämmösessä asiassa sitte jotenki niinku nää tuvat olemaan mukana..? Et olisko se helpompi.. Helpompi yhteistyökumppani, tai semmoinen matala, matalan kynnyksen yhteistyökumppani. Jos ei perinteisiin perhevalmennuksiin saa kajota, niin kuin ei varmaan kaupungilla saa kajota, niin voisko siinä rinnalla olla sitte jotakin semmosta muuta.. Muuta toimintaa.. Sen ei välttämättä tarvi ees olla neuvolan kanssa yhteistyössä, vaan sehän vois olla jotain tupien omaa juttua. Et saisko sinne kerättyä jo raskaana olevia?” Työntekijä 2.

Haastateltavat mainitsivat yhteistyön kehittämiseksi yhteisten tapahtumien tai teemapäivien järjestämisen, mutta totesivat melkein samaan hengenvetoon, että kaupungin puolelta tällaiset hankkeet kaatuvat resurssipulaan. Terveystoimijat miettivät voisiko perhetuvan ja neuvolan välistä tiedonkulkua kehittää koskemaan perheiden tilanteita. Esimerkiksi haastateltavat mainitsivat, että jos perhetuvalla syntyy huoli jonkin perheen tilanteesta tai hyvinvoinnista voisiko siitä tiedottaa tai tiedustella myös neuvolan suunnasta. Oman työn kannalta verkostoyhteistyön kehittämiseksi haastateltavat mainitsivat oman aktiivisuuden lisäämisen ja sen, että yhteistyö vaatii molemminpuolista aktiivisuutta soittaa ja esimerkiksi pyytää toista tahoa vierailulle.

”Että neuvolaankin päin vois sieltä käsin varmaan asioista vähän infota.. Nimenomaan just siitä et jos perheen suhteen on vähän huolta..” Työntekijä 2.

”Niin kai sitä vois itekkin olla aktiivisempi ja vaikka soittaa sinne, tai siis jokaisestahan se lähtee itsestä periaatteessa. Et.. Et vois olla ja periaatteessa voisin pyytää vaikka sitte tänne neuvolaankin vaikka meidän johonki kuukausikokoukseen kerton, kerton siitä niitten toiminnasta.” Työntekijä 1.

5.2.2 Yhteistyö perhetuvan ja perhetyön välillä

Verkostoyhteistyön toteutumisesta haastattelin Hervannan alueella kahta perhetyöntekijää. Perhetyöntekijöillä verkostoyhteistyö Hervantatuvan kanssa jakautui kokemuksiin yhteistyöstä ja käytännön kokemuksiin yhteistyöstä. Haastateltavien mukaan kokemus verkostoyhteistyöstä perhetuvan kanssa oli, että se on tiedonvälitystä, jatkuvaa, helppoa, tarpeellista ja tavoitteellista sekä tarjoaa vertaistukea. Käytännön kokemuksia verkostoyhteistyöstä olivat asiakasohjaus puolin ja tosin sekä tiedonvälitys.

Kokemuksia yhteistyöstä

Haastateltavat kokivat, että yhteistyö perhetuvan kanssa oli jatkuvaa ja helppoa. Näitä kokemuksia vahvistivat haastateltavien mukaan se, että Hervantatuvalta lähetettiin kuukausittain kuukausitiedote perhetyöntekijöille, tai ainakin heidän esimiehelleen, joka taas lähetti sen eteenpäin perhetyöntekijöille. Haastateltavat kertoivat jakaneensa tietoa paljon asiakkailleen. Myös verbaalinen mainostus perhetuvan olemassaolosta asiakkaille on lisännyt kokemusta verkostoyhteistyön jatkuvuudesta. Lisäksi haastateltavat kertoivat jakaneensa tuvan esitteitä tai ohjanneensa asiakkaitaan etsimään tuvan kuukausiohjelmia internetistä. Verkostoyhteistyön tekemisen haastateltavat kokivat helpoksi, koska perhetyöntekijöiden mukaan perhetuvalle oli helppo ottaa yhteyttä sen matalan kynnyksen ansiosta. Helpoksi yhteistyön tekemisen teki myös se, että asiakasohjaus puolin ja toisin toimi haastateltavien mukaan hyvin.

”No siinä mielessä toki jatkuvaa, että kyllä me sinne ihan asiakkaita ainakin ohjataan. -- Ja meille tulee sitten tota heidän, kun heillä on aina tää kuukausi, niinku ohjelma, niin se tulee meille kaikille sähköpostissa.” Työntekijä 1.

”Että kyllähän, jos mullakin tulee, on joku semmonen kysymys itsellä tai perhe haluaa tietää, niin on semmonen, niinku koen, että on tosi matala kynnys soittaa sinne, ottaa yhteyttä. Että jotenkin koen, että on helppo, että jos tulee asiaa, että tarvitsee olla yhteysissä tai selvittää jotakin asiaa, niin on semmonen matala kynnys ottaa yhteyttä.” Työntekijä 2.

Haastateltavat kuvailivat kokemustaan verkostoyhteistyön tekemisestä tarpeelliseksi ja tavoitteelliseksi. Tarpeellista yhteistyön tekeminen perhetyöntekijöiden mukaan oli siksi, että yhteistyötä tehdessä, oli se sitten tiedonvälitystä tai kokouksia, ollaan paremmin perillä toisen palveluntarjoajan toimista. Verkostoyhteistyötä tekemällä haastateltavien

mukaan saatettiin tietoisuuteen onko toisella palveluntarjoajalla palvelut tai toiminnot muuttuneet, mitä on tullut uutta ja mikä on pysynyt samana. Tarpeelliseksi perhetyöntekijät mainitsivat yhteistyön tekemisen myös siksi, että sillä mahdollistetaan alueen lapsiperheiden hyvinvoinnin takaaminen varmemmin kuin että jokin organisaatio toimisi yksin. Kohtaamiset ja tapaamiset olivat haastateltavien mukaan tarpeellista verkostoyhteistyössä.

”Yhteistyö mahdollistaa sen, et tiedetään tosiaankin, että missä meillä mennään, mitä me tehdään, mitä he tekee ja missä heillä mennään. Että ei niinkun oleteta jotakin, vaan niinku yhteistyön avulla niinku tavallaan tiedetään se, että tota.. Ja se niinku mahdollistaa, tota noin myöskin näitten perheiden hyväksi toimimisen. Että molemmilla on ne omat mitä tarjota ja tota ne täydentää toisiansa ja yhteistyö on niinku, se tavallaan niinku mahdollistaa ja takaa myöskin sen, sen parhaan mahdollisen niinku tuen myöskin perheille.” Työntekijä 2.

Tavoitteelliseksi verkostoyhteistyön haastateltavat mainitsivat, koska kokivat sen tukevan lapsiperheiden hyvinvointia ja edesauttavan sen takaamisessa. Lisäksi verkostoyhteistyön tavoitteeksi haastateltavat mainitsivat informaation kulun sekä toisen organisaation kuulumisista ajan tasalla pysymisen. Perhetyöntekijöiden mukaan oli tavoitteellista tietää mitä toisella organisaatiolla on palvelukentässä tarjota, että asiakkaiden ohjaaminen ja oma työnteke helpottuisi. Haastateltavat myös kertoivat, että verkostoyhteistyön tekemisen tavoitteena on oppia tuntemaan tekijät omalla työkentällä, jotta tavoitteena oleva lapsiperheiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin takaaminen toteutuisi. He myös mainitsivat vertaistuen haastattelussa tavoitteeksi, koska yhteistyötä tekemällä perhetuvan sekä perhetyön tekijät voivat toimia toisilleen ammatillisena vertaistukena, kun molemmat tahot toimivat samojen asiakkaiden parissa, mutta toteuttavat työtään omalla tavallaan.

Yhteistyö käytännössä

Käytännössä toteutuneeksi verkostoyhteistyöksi haastateltavat mainitsivat asiakasohjauksen niin verbaalisesti kuin fyysisesti sekä jatkuvan tiedonvälityksen yhteistyötahojen välillä. Lisäksi haastateltavat osallistuivat kuukausittaiseen aluetyöpalaveriin, johon osallistui myös edustaja Hervantatuvalta. Perhetyöntekijät kertoivat ohjanneensa asiakkaita sanallisesti perhetuvalle ja joissakin tapauksissa saattaneensa äidin Hervantatuvalle ja oleskellut siellä hänen kanssaan. Haastateltavat myös mainitsivat käyttäneensä

työssä ollessaan perhetuvan palveluita ja käyneensä siellä esimerkiksi asiakasperheen lapsen kanssa, mikäli se on asiakasperheen vanhemmille ollut sopivaa.

”Tiedonkulku ainakin, se on. Ja molemmin puolin ollaan yhteyksissä ja ainakin mitä siellä käydessä, minkälaisen kuvan on saanut, niin puolin ja toisin niinku asiakasohjauskin toimii..” Työntekijä 1.

”Ja toisaalta sitten taas semmonen, ainakin mikä näkyy näissä tota, yhteistyöpalaverissa, että siellä sitten hyvin niinku tietää, he saa tietää missä meillä mennään ja sitten taas he kertoo että missä heillä mennään. Että niinku pystyään ajan tasalla.” Työntekijä 2.

Informaation kulun ja molemminpuolisen tiedottamisen haastateltavat mainitsivat käytännössä tapahtuneeksi yhteistyöksi. Hervantatuvalta lähetetään joka kuukausi kuukausitiedote perhetyöntekijöille, jotta nämä pysyvät ajan tasalla perhetuvan toiminnasta. Haastateltavat myös kertoivat jakaneensa perhetuvan kuukausiohjelman paljon asiakkailleen. Kuukausittain kokoontuvassa yhteistyöpalaverissa haastateltavien mukaan organisaatiot keskustelivat hervantalaisten perheiden asioista sekä jakoivat tietoa omasta toiminnastaan, mikäli siihen oli tullut jotain muutoksia.

Haastateltavat eivät osanneet kertoa odotuksia verkostoyhteistyölle. He kuitenkin toivoivat sen edelleen jatkuvan, jotta molemmat osapuolet olisivat tulevaisuudessakin tietoisia toistensa toiminnasta.

Yhteistyön kehittäminen

Verkostoyhteistyön kehittämiseksi omassa organisaatiossaan haastateltavat toivoivat, että jokainen työntekijä olisi tietoinen perhetuvasta ja sen toiminnasta. Tiedonvälitystä omassa työyhteisössä voisi kehittää, että niin vakituinen henkilökunta kuin sijaisetkin olisivat tietoisia Hervantatuvasta ja asiakkaiden sinne ohjaaminen olisi jokapäiväistä. Haastateltavien mukaan olisi myös tärkeää, että kunta näkisi kolmannen sektorin tahot potentiaalisempana yhteistyökumppanina kuin mitä ne nyt ovat. Tampereen kaupungin lakkautettua omat perheryhmänsä oli haastateltavien mukaan perhetuvan paikka korostunut entisestään.

Perhetuvan puolelta haastateltavat eivät keksineet kehitettävää. Heidän mukaansa Hervantatupa toimii hyvin ja sieltä päin yhteyden ottaminen on perhetyöhön yhtä matalaa kuin toisinkin päin. Tutkimusaineistosta kävi ilmi, että haastateltavat pohtivat voitai-

siinko monen toimijan kuukausikokous pitää joskus Hervantatuvalla, että kaikki osallistujat tietäisivät missä tupa sijaitsee. Lisäksi toinen haastateltavista muisteli aiemmin tehtyä yhteistyötä, jossa perhetupa ja perhetyö keskenään pohtivat hervantalaisten perheiden tilaa. Jos esimerkiksi jostain perheestä, joka oletettavasti käytti molempia palveluita, oli huoli voitiin asioita pohtia yhdessä anonyymisti. Haastateltavan mukaan tällaisen käytännön takaisin tuominen olisi hedelmällistä yhteistyölle, koska sillä tapaa kaksi saman asiakasryhmän tilanteesta huolissaan olevaa tahoa saisivat rauhassa keskustella asioista.

”Mä muistan, en muista muistaako (nimi) sitä aikaa, mutta ite muistan sanotaanko joku viis – kuus vuottakin taaksepäin niin meillä oli, niin kuin silloin tällöin pidettiin esimerkiksi kuukausipalaveri tai muuten käytiin työporukalla Hervantatuvalla. Että meillä saatto olla työntekijöitten kans ja esimies, että käytiin jotakin työhön liittyviä asioita, mut sitten siinä oli niinku suurimman osan aikaa ne Hervantatuvan työntekijät ja käytiin niinku tämmöstä yhteistä keskustelua, että onko jotakin yhteistä mistä olis hyvä puhua.” Työntekijä 2.

Omassa työssään haastateltavat mainitsivat aktiivisuuden parantamisen verkostoyhteistyön kohentamiseksi. Esimerkiksi omat vierailut perhetuvalla ja itse tapaamisten järjestäminen olivat jääneet vähälle. Kasvokkain kohtaaminen oli haastateltavien mukaan erittäin tärkeää, ja sitä tulisikin tulevaisuudessa kehittää. Kuukausikokousten toivottiin myös jatkuvan.

5.2.3 Yhteistyö perhetuvan ja evankelisluterilaisen seurakunnan välillä

Evankelisluterilaisesta seurakunnasta Hervannan alueelta haastattelin opinnäytetyötäni varten yhtä henkilöä. Hänen mukaansa verkostoyhteistyö jakautui kokemuksiin yhteistyöstä sekä käytännössä toteutuneeseen yhteistyöhön. Haastateltavan kokemus verkostoyhteistyöstä oli, että se oli helppoa, jatkuvaa, toimivaa sekä tarpeellista ja tavoitteellista. Käytännön kokemuksia yhteistyöstä haastateltavalla oli tiedonvälityksestä, vierailuista ja yhteisestä projektista, joka pääsääntöisesti toteutettiin kerran vuodessa joulun aikaan. Lisäksi käytännön yhteistyötä olivat haastateltavan vierailut perhetuvalla ja säännölliset kuukausikokoukset, joihin haastateltava sekä Hervantatuvan henkilökunta osallistui.

Kokemus yhteistyöstä

Haastateltavan kokemus verkostoyhteistyöstä oli, että se on helppoa. Hänen mukaansa perhetuvalla on ollut helppo ottaa yhteyttä, mikäli on ollut tarvetta kysyä tai tiedustella asioita. Haastateltavan mukaan Hervantatuvan työntekijät oli helppo tavoittaa ja tarvittaessa internetistä oli helppoa löytää tietoja perhetuvasta. Haastateltavan mukaan verkostoyhteistyö oli toimivaa, koska informaatio organisaatioiden toiminnasta puolin ja toisin kulki. Sama myös tuki verkostoyhteistyön jatkuvuutta. Lisäksi toimivaksi yhteistyön teki se, että sovituista käytännöistä pidettiin kiinni. Esimerkiksi kuukausittaiset kokoukset ja vuosittain toteutettava projekti, joka oli toteutettu jo useana vuotena yhdessä, toteutuivat hyvin. Heikoksi verkostoyhteistyössä haastateltava mainitsi resurssien puutteen niin seurakunnan kuin perhetuvankin puolelta. Koska haastateltavan mukaan resurssit oli vedetty joka paikassa minimiin, hankaloitti se yhteistyönkin tekemistä tai mahdollisia fyysisiä vierailuja toisen tahon luona.

”..aina mä oon sen tiedon niinku saanu niinkin helposti miten oon saanut ja ihmiset on helposti tavoitettavissa. Nettisivut on hyvät, sieltä pystyy ihmisille konkreettisesti niinku heidän toiminnastaan kertomaan niitä kautta ja siis sillä tavalla, et jo pelkästään sekin on jo niinku tärkeä. Tai sitten se, että kuukausittain tulee se kuukausikirje sitten sieltä.” Työntekijä.

Haastateltava kertoi kokeneensa verkostoyhteistyön tekemisen tavoitteelliseksi ja tarpeelliseksi. Tavoitteellista sen tekeminen hänen mukaansa oli siksi, että sillä pyritään auttamaan lapsiperheitä arjessa ja tukemaan heidän hyvinvointiaan. Haastateltavan mukaan verkostoyhteistyö oli tarpeellista, sillä hänen mukaansa yksi taho ei voi tarjota kaikkia palveluja omasta takaa. Verkostoyhteistyön tekeminen oli tarpeellista, koska autettavilla ihmisillä on tänä päivänä niin monia tarpeita ja, jos esimerkiksi itse ei voi asiakastaan auttaa, on olemassa tahoja, joihin asiakkaan voi lähettää apua saamaan.

”No kyllähän se tarpeellista on, tietenkin. Ihan siis asiakastyössä. Yksinkertaisesti jos aattelee niinku, ihan siis perheitä ja heidän tukemistaan, niin emmä jotenkin usko siihen, että, et me jotenkin pystytään tekemään niinku tai mikään taho yksinään pystyy tekemään kaikkea, koska ihmisten tarpeet niinku on niin moninaiset.” Työntekijä.

Yhteistyö käytännössä

Käytännössä verkostoyhteistyötä haastateltavan mukaan oli toteutettu informaation vaihdon niin asiakkaille kuin yhteistyökumppaneille, vierailujen, kuukausittaisen kokouksen sekä kerran vuodessa järjestettävän projektin muodoissa. Informaation vaihdossa perhetuvalta lähetettiin joka kuukausi kuukausitiedote seurakunnan henkilökunnalle, ja seurakunnasta tiedotettiin perhetuvalle sen asiakkaita mahdollisesti kiinnostavista / koskevista asioista. Informaation vaihtoa tapahtui myös yhteisissä kuukausikokouksissa, joihin osallistui eri toimijoita Hervannan alueelta seurakunta ja Hervantatupa mukaan lukien. Näissä kokouksissa vaihdettiin kuulumiset kunkin tahon osalta, pidettiin toiset ajan tasalla siitä, mitä kullakin toimijalla on mahdollisesti uutta ja niin edelleen. Tiedonvälitykseen haastateltava sisällytti myös tiedon jaon asiakkaille, eli perhetuvan mainostamisen ja asiakkaiden sinne ohjaamisen.

”Lukemattomille perheille oon puhunut Hervantatuvan toiminnasta, et sitä niinku yrittää olla semmosena viestikapulana.” Työntekijä.

Käytännön verkostoyhteistyötä Hervantatupa ja seurakunta olivat tehneet myös yhteisen joululahjaprojektin muodossa. Haastateltavan mukaan joka vuosi seurakunta ja Hervantatupa järjestävät Hervannan alueella joululahjakeräyksen vähävaraisille perheille. Käytännössä seurakunta toteuttaa keräyksen, mutta haastateltavan mukaan Hervantatuvalta tulee ideoita siihen, millaisiin perheisiin lahjoja voitaisiin lahjoittaa, minkä ikäisiä lapsia perheissä on ja niin edelleen. Haastateltavan mukaan tämä käytäntö on ollut toiminnassa jo useamman vuoden ajan ja hän on kokenut sen toimivaksi yhteistyömuodoksi. Odotuksia haastateltavalla ei perhetuvan kanssa tehtävään verkostoyhteistyöhön ollut, mutta hän pohti voisivatko tahot kehittää yhdessä jonkin konkreettisen tapahtuman.

”Ja sitten meillä on ollut tällöinen oma juttu niinku joulun alla, että meillä on ollut tällöinen oma joululahjakeräys täällä..” Työntekijä.

Yhteistyön kehittäminen

Verkostoyhteistyön kehittämiseksi haastateltava pohti omassa organisaatiossaan tiedonkulusta ja kehitysideoista useammin puhumista. Tällä hetkellä haastateltava koki, ettei oman organisaation sisällä keskustella verkostoyhteistyön kehittämisestä eikä ole olemassa foorumia, jossa omat ideansa saisi julki. Tässä haastateltava koki kehittämisen paikan oman organisaation sisällä.

Perhetuvan toimintaan haastateltava ei keksinyt kehittämistä, mutta mainitsi jonkin konkreettisen toiminnan yhdessä tekemisen perhetuvan kanssa olevan kehittämiskelpoista. Haastateltava kertoi, että on työssään kohdannut paljon rikkonaisia perheitä: parisuhteet eivät enää nykyaikana kestä kuin ennen tai lapsilla saattaa perheessä kaikilla olla eri isä. Haastateltava pohti voisiko tätä perheiden rikkonaisuutta ennaltaehkäistä jollakin tavalla. Esimerkkinä hän mainitsee parisuhdetyön, jossa voitaisiin auttaa vanhempia hoitamaan parisuhdetta myös perhe-elämässä.

”No joskus mä oon miettiny niinku jotain yhteistä ryhmätoimintaa. -- Joku parisuhdetyö, mitä vois niinku tehdä huomattavastikin enemmän. -- Mut jotenkin tuntuu, että semmoselle työlle olis niinkun sijaa paljonkin.-- Se olis jotenkin semmonen, et kun näkee niin paljon niinku hajonneita perheitä, et jos sitä pystyis jotenkin ennaltaehkäisemään. Niin se olis aika hieno asia.” Työntekijä.

Haastateltavan mukaan tällaiselle toiminnalle olisi tarvetta, ja tutkimusaineistossa hän pohti olisiko Hervantatupa hyvä yhteistyökumppani. Hervantatupaan hän päätyi siksi, koska hän mietti olisiko perhetupa tarpeeksi matalakynnyksinen asiakkaille lähteä tällaiseen toimintaan mukaan. Lisäksi perhetupa saattaisi olla suurelle osalle asiakkaita jo entuudestaan tuttu, joten myös se voisi madaltaa osallistumiskynnystä. Haastateltava pohti toiminnan toteutustapaa: olisiko se lyhytmuotoinen kurssi tai viikonloppu? Mistä saataisiin yhteistoimintaan tilat, ja resurssien puutteesta johtuen myös työntekijät? Haastateltava mietti, voisiko tällaisen tapahtuman toteuttaa yhteistyössä useamman organisaation kanssa, että siitä saataisiin mahdollisimman kattava ja monipuolinen perheiden tarpeita ajatellen.

”Naiset varmaan lähtee helpommin kuin miehet, että saako ne sillai.. Mut just niinkun se, et jos ollaan totuttu muutenkin esimerkiksi jossain Hervantatuvalla käymään, niin voi olla, et lähettäis sit niinkun tämmöseenkin.. Et kun on tavallaan se yhteys jo olemassa. - Eikä se nyt kohdistu pelkästään Hervantaan, vaan ylipäätään Tampereelle. Et vaikka se olis joku kurssimuotoinen esimerkiksi tai jotain muuta.. Tuntuu, et ihmiset ei sitoudu semmoseen kuitenkaan pidempään.. Et se helpottaa, jos saadaan lastenhoito järjestettyä, et se vaikuttaa siihen lähtemiseen...” Työntekijä.

Omassa työnkuvassaan haastateltava näki kehittämisen varaa ajankäytössä. Koska hän koki oman työnsä olevan asiakaspainotteista ja –keskeistä, tulisi aikaa niistä raivata myös yhteistyön kehittämiseksi ja toiminnan suunnittelulle. Lisäksi haastateltava kertoi

oman työnkuvan muuttamisesta verkostoyhteistyötä kehitettäessä, koska yhteistyön konkreettinen tiivistäminen tulisi olemaan tulevaisuudessa suuremmassa arvossa, kun toimijat supistavat henkilöstöresurssejaan. Hänen mukaansa tähän asiaan pitäisi havahduttaa tarpeeksi ajoissa, ja ottaa nyt selville kaikki uudet ja hyödylliset verkostoyhteistyötahot, joiden kanssa yhteistyötä voidaan tulevaisuudessa kehittää.

”Sit tarvii vaan yksinkertaisesti painopistealueita jotenkin siirtää, tai näkökulmia toiseen suuntaan. Et kyllähän asioille voidaan raivata aikaa, jos haluaa. -- ..kun resurssit on kaikilla pieniä, ja jotenkin tuntuu, että, jotenkin, jos me aiotaan jonkinnäköistä laatua pitää siinä omassa työssä yllä, niin pitää jotenkin tiivistää niinku rivejä ja tehdä tiiviimmin yhteistyötä. Kyl se varmaan niinku tulevaisuudessa tulee oleen sellanen, et meillä ei oo yksinkertaisesti varaa niinku jättää sitä niinku käyttämättä.” Työntekijä.

5.3 Linnainmaatupa

5.3.1 Yhteistyö perhetuvan ja neuvolan välillä

Haastatteluun osallistuneista kahdesta terveydenhoitajista molemmat olivat tehneet yhteistyötä Linnainmaatuvan kanssa. Tutkimustulosten perusteella yhteistyö jakautui terveydenhoitajien mukaan kokemukseen yhteistyöstä sekä käytännön kokemuksiin tehdystä yhteistyöstä. Näitä työntekijöiden kokemuksia yhteistyöstä olivat, että se on toimivaa, tarpeellista, tarkoituksellista/tavoitteellista, vähäistä ja jatkuvaa.

Käytännön yhteistyötä tehtiin lähinnä tiedonvälityksenä asiakkaille. Yhteistyöpalaverikutsu lähetettiin perhetuvan toimesta terveydenhoitajille keväisin ja syksyisin. Lisäksi käytännön yhteistyönä pidettiin perhetuvan työntekijän tulevaa osallistumista neuvolan ryhmäneuvolatoimintaan (talvi—kevät 2013 aikana).

Kokemuksia yhteistyöstä

Terveydenhoitajien kokemus verkostoyhteistyön toteuttamisesta oli, että se oli toisaalta vähäistä ja toisaalta jatkuvaa. Lisäksi se koettiin toimivaksi. Jatkovaa verkostoyhteistyön kokemuksesta teki kuukausitiedotteiden säännöllinen vastaanottaminen ja asiakkaille tupatoiminnan jatkuva mainostaminen, sekä sinne ohjaaminen. Vähäiseksi kokemuksen yhteistyöstä teki se, etteivät neuvolan terveydenhoitajat kokeneet tiedottaneensa

tarpeeksi neuvolan asioista perhetuvalle tai olleensa mukana toiminnassa. Vähäisen yhteistyön kokemiseen vaikutti myös se, että terveydenhoitajien kokemukset omasta osallistumisesta yhteistyöpalaveriin olivat heikot. Toimivaksi verkostoyhteistyössä koettiin juuri perhetuvan kuukausiohjelman saaminen, heikoksi oma aktiivisuus perhetupiin päin ammatillisesti.

”Tiedotus sieltä tänne ja kyllä me taas sitten tiedotamme toisinpäin asiakkaille ja asiakkaat on ollu tyytyväisiä, niin mun mielestä se on niinkun tärkein.” Työntekijä 1.

Haastateltavat kokivat perhetuvan ja neuvolan välisen verkostoyhteistyön tärkeäksi, tarpeelliseksi ja tavoitteelliseksi. Verkostoyhteistyö koettiin tarpeelliseksi, sillä tupatoiminnan koettiin tukevan terveydenhoitajien omaa työtä. Terveydenhoitajat pitivät perhetuvan olemassaoloa hyvänä lisänä omassa työssä, koska omien resurssien rajallisuuden vuoksi oli olemassa jokin taho mihin ohjata äitejä/ lapsiperheitä eteenpäin. Verkostoyhteistyön tärkeys korostui tavoitteellisuutena, jota pidettiin yhteisen asiakasryhmän, lapsiperheiden auttamista sekä heille tuen ja sisällön tarjoamista arkeen.

”Tukeehan se tätä meidän työtä, koska meillä on kuitenkin rajalliset resurssit.” Työntekijä 1.

”Kyllä se varmaan on perheiden auttaminen ja heille tukea ja sisältöä siihen arkeen saada, että.. Apua tarvitseville perheille kohdentuu.” Työntekijä 2.

Aineistossa kävi ilmi, että suuria odotuksia verkostoyhteistyölle ei ollut, vaan se koettiin toimivaksi sillä hetkellä. Perhetupatoimintaa pidettiin mukavana lisänä terveydenhoitajien työssä, ja sinne pystyttiin oman resurssipulan takia ohjaamaan asiakkaita. Terveydenhoitajat kokivat, että yhteistyö toimii sillä hetkellä.

”Mulle ei ainakaan tuu mitään odotuksia, et meidän työnkuvan kannalta se on semmonen mukava lisä ollu tää tällainen paikka on mihinkä ohjata äitejä.. Kun mietitään täällä perheiden kanssa et mikä vois olla avuksi, niin se on ollu semmonen mukava lisä. Emmä osaa mitään lisää odottaa, ei mulla oo valtuuksia odottaa mitään sen kummempia lisää siihen.” Työntekijä 2.

Yhteistyö käytännössä

Yleisimmin perhetuvan ja neuvolan välinen yhteistyö tapahtui tiedonvälityksenä tuvalta, josta neuvola vastaanotti joka kuukausi kuukausitiedotteen. Yhteistyötä kasvotusten tapahtui vähän terveydenhoitajien omien asiakkaiden sekä tiukkojen aikataulujen vuok-

si. Kasvokkain kohtaaminen oli lisääntymässä kuitenkin talven sekä kevään 2013 aikana, jolloin alkavat ryhmäneuvolatapaamiset joihin myös Linnainmaatuvan työntekijä osallistuu. Vähäisestä kasvokkain kohtaamisesta huolimatta terveydenhoitajat kokivat Linnainmaatuvan henkilökunnan ammattitaitoiseksi ja luotettavaksi. Yhteistyötä rajoittavaksi tekijäksi terveydenhoitajat kokivat oman resurssipulan.

”...ei oo resursseja. Ja että siellä on asiantuntevat työntekijät, et sitä mä itse markkinoi äideille, kun mä kerron, että mitä siellä on ohjelmaa, että on asiantuntevat ihmiset, joiden kanssa voi jutella.” Työntekijä 1.

Yhteistyön kehittäminen

Haastateltavat kokivat, että kehitettävää yhteistyössä olisi neuvolan ja oman työnkuvan kannalta osallistumisessa yhteistyöpalaveriin. Näitä palavereita pidettiin haastateltavien mukaan muutaman kerran vuodessa, mutta niihin osallistuminen oli jäänyt viime aikoina heikoksi. Osallistumista palaveriin pidettiin tärkeänä, koska sen koettiin helpottavan oman työn tekemistä neuvolan päässä esimerkiksi asiakkaita ohjatessa.

”Ja mä en oo ollu kertaakaan, mä todella kyllä haluaisin niin tehdä, koska se helpottaa täällä päässä neuvomista, kun itte on nähny.” Työntekijä 2.

”Että siinä olis parannuksen paikka, että aina joku pääsis sinne. Että vaikkei sinne kaikki pääse, että aina joku pääsis, et sovittais ihan.” Työntekijä 1.

Lisäksi haastateltavat pitivät osallistumista yhteistyöpalaveriin tärkeänä, sillä he kokivat verkostoyhteistyötä toteutettaessa olevansa neuvolassa vain tiedottavassa osassa. Palavereissa kuulisi, mitä yhteistyöpalaveriin osallistuvilla tahoilla on kullakin tarjottavana perheille: millaisia asioita, esimerkiksi tapahtumia ja miten niiden järjestäminen on organisoitu. Näiden asioiden tietäminen helpottaisi terveydenhoitajien mukaan oman työn tekemistä. Linnainmaatuvan toimintaa sinällään pidettiin hyvänä ja monipuolisena, eivätkä vastaajan keksineet siihen kehittämisen tarvetta.

”Tietysti se olis mukava kuulla, kun me ollaan täällä vähän niinkun sellanen välittävä osapuoli, asiakasperheille välitetään tätä tietoa, niin sitten vois olla kiva kuulla yhdessä, mitä kullakin on tarjottava perheille. Minkälaisia asioita ja miten niitä järjestetään sitten, että pystytään taas tiedottamaan paremmin perheille.” Työntekijä 2.

Yhteistyön kehittämiseksi mainittiin myös yhteistyöpalaveri, johon voitaisiin koota alueelta monia eri toimijoita, esimerkiksi perhetupa, seurakunta, neuvola ja jossa käytäisiin

läpi minkälaista yhteistyötä toimijat jo keskenään tekevät. Tällä hetkellä haastateltavien mukaan ongelmallista oli, ettei ainakaan neuvolassa tiedetty tekevätkö esimerkiksi evankelisluterilainen seurakunta ja perhetupa jo yhteistyötä, ja jos tekevät niin missä muodossa. Lisäksi tällaisella verkostoyhteistyöllä voitaisiin suunnitella millaista toimintaa tahot kykenisivät yhdessä tekemään.

” Ehkä se, et joskus vois olla joku tällöinen yhteinen tapaaminen missä olis sitten niin ensi- ja turvakodin puolelta väkee, tuolta tuvalta, seurakunnan puolelta, neuvolasta.. Ehkä joku tällöinen, et mitä yhdessä voidaan ja mitä he voisivat yhdessä niinku.. Enkä mä tiedä minkälaista yhteistyötä heillä on sitten taas seurakunnan työntekijöiden kanssa... Tuvaltahan järjestetään aina retkiä ja muuta, että järjestetäänkö ne aina niinku yksin vai tehdäänkö niitä esimerkiks yhteistyössä jonkun toisen tahon kanssa.. ” Työntekijä 1.

5.3.2 Yhteistyö perhetuvan ja perhetyön välillä

Haastatteluun osallistui kaksi perhetyöntekijää, joista toinen oli tehnyt yhteistyötä Linnainmaatuvan kanssa. Toinen haastateltavista ei ollut tehnyt ollenkaan verkostoyhteistyötä Linnainmaatuvan kanssa, mutta oli aiemmin vieraillut Annantuvalla ja tiesi perhetupatoiminnasta sen perusteella. Tutkimustulosten mukaan perhetyöntekijät jaottelivat verkostoyhteistyön kokemuksiin yhteistyöstä sekä käytännön kokemuksiin siitä. Kokemuksia yhteistyöstä oli, että se on vähäistä ja vaihtelevaa, tarkoituksellista ja tavoitteellista, toimivaa, jatkuvaa sekä helppoa.

Perhetyöntekijät tekivät Linnainmaatuvan kanssa käytännön yhteistyötä pääasiallisesti tietoa välittämällä sekä epäsäännöllisillä vierailuilla perhetuvalle joko itsenäisesti tai asiakasperheen tai -lapsen/lasten kanssa.

Kokemuksia yhteistyöstä

Perhetyöntekijät kokivat verkostoyhteistyön toteutumisen perhetuvan kanssa olevan vähäistä tai vaihtelevaa, koska haastateltavat kokivat lähinnä tiedottavansa tai mainostavansa perheitä Linnainmaatuvan toiminnasta. Vähäisyyden kokemus tuli siitä, ettei kasvokkain kohtaamista perhetyöntekijöiden tai Linnainmaatuvan henkilökunnan kanssa tapahtunut paljoa, vaan haastateltavien työnkuvaan kuului enemmänkin asiakkaiden

verbaalinen ohjaus perhetuvan palvelun piiriin. Toinen haastateltavista kertoi, että aikaisemmin perhetyöntekijät sekä Linnainmaatupa tekivät yhteistyönä iltatupa-toimintaa, jossa Linnainmaatupa tarjosi tilojaan perhetyöntekijöille iltakäyttöön. Haastateltavat eivät olleet tällä hetkellä tiedotteiden saapumisesta täysin varmoja. Toinen haastateltavista mainitsi, että aikaisemmin Linnainmaatuvalta tuli kuukausittain tiedote, mutta nyt siitä ei ollut varmuutta. Kuitenkin samalla hän totesi, että kuukausitiedote on helposti löydettävissä internetistä. Lisäksi haastateltavien mukaan kokemukseen verkostoyhteistyön vaihtelevaisuudesta tai vähäisyydestä vaikutti myös oma aktiivisuus yhteistyötä tehdessä.

”Niin, enemmän semmosta konsultointia tai semmosta ohjausta johonkin tiettyihin palveluihin, että eniten mää ohjaan vaikka Linnainmaatuvalle..” Työntekijä 1.

”Semmosta vaihtelevaa, että varmaan omasta aktiivisuudestakin kiinni, että... Ja tosiaan ei olla päästy semmoseen palaveriinkaan mikä siellä nyt oli, että varmaan siitä omasta saamisestaankin on paljon kiinni.” Työntekijä 1.

Haastateltavat kokivat yhteistyön olevan toisen organisaation olemassa oloa ja sen tunnistamista omassa työssään.

”Niin nää on sillä tavalla, et me ollaan käyty vaan tutustumas... Mut onhan ne meidän.. Tavallaan sit semmosia yhteistyökumppaneita..” Työntekijä 2.

Verkostoyhteistyö koettiin tarkoitukselliseksi ja tavoitteelliseksi erityisesti, kun Tampereen kaupunki päätti lopettaa perheryhmätoimintansa. Näin verkostoyhteistyön tarve perhetyöntekijöiden mielestä korostui, kun molempien toimijoiden, niin perhetyön kuin perhetuvankin tavoitteena on lasten hyvinvointi ja äitien sekä perheiden hyvinvointi. Haastateltavien mukaan Linnainmaatupa ja muut perhetuvat edustavat yhteisöllisellä toiminnallaan Tampereen kaupungin lopettamia perheryhmiä paremmin kuin mikään muu palvelu. Tämän vuoksi perhetupien olemassaolon sekä verkostoyhteistyön tärkeys on korostunut entistä enemmän. Lisäksi työntekijät mainitsevat kolmannen sektorin potentiaalisena palveluntarjoajana ja Linnainmaatuvan yhteisöllisyys ja kodinomaisuus koettiin tärkeäksi syyksi markkinoida sitä asiakkaille.

”Kyllä tää mun mielestä on tarpeellista. Vasta varsinkin nyt, kun meillä on loppunu nää perheryhmät. Niin mun mielestä entistä tärkeemmäks on tullu sitten nää tuvat.. -- No just sen takia, koska Tampereen kaupungilta on loppunut nää perheryhmät, et meillä hän on ollu kolme tämmöstä perheryhmää, missä äidit on lapsineen käyneet sitten, niin tota, että nyt löytyy sitten kuitenkin vähän samantyylistä.” Työntekijä 2.

Verkostoyhteistyön tavoitteeksi haastateltavat mainitsivat perheiden tietoisuuden lisäämisen palvelusta. Ensi- ja turvakodin maininta nimessä on voinut haastateltavien mukaan karistaa asiakkaita heidän ajatellessaan perhetuvan olevan tarkoitettu vain esimerkiksi vähävaraisille tai ongelmallisille perheille. Lisäksi perhetyön ja perhetuvan välisen verkostoyhteistyön tarkoitukseksi haastateltavat kokivat myös lasten hyvinvoinnin ja äitien vertaistuen.

”Niin tarkoitus ja tavoite on, että perheet tietäis tästä palvelusta.. Ja tietäis, että monelle, varsinkin jos ne kuulee tän ensi- ja turvakodin, tai niinku luulee, et se on vaan tämmösille, useesti vähäosaisille tai joilla on joku ongelma tai että pitää olla pahasti pielessä, että tänne menee, -- et kun sanoo vaikka, et ylläpitävät tätä, ja että se on tarkoitettu kaikille ja tämmönen niinku kaikkien äitien olohuone, että ne tietäis tämmösestä.”

Työntekijä 1.

”Lasten hyvinvointia ja äitien vertaistukea.” Työntekijä 2.

Haastateltavat kokivat verkostoyhteistyön sillä hetkellä toimivaksi, jatkuvaksi sekä helppoksi. Jatkuvan tuntuksen yhteistyöstä teki se, että perhetyöntekijät ohjasivat ja mainosivat Linnainmaatupaa asiakkailleen. Aikaisempänä projektiyhteistyönä toinen haastateltava kertoi olleen iltatupatoiminta, jossa palvelun tarjoajana oli Tampereen kaupungin perhetyö, mutta iltatupatoimintaan toimitilat oli saatu Linnainmaatuvalta. Verkostoyhteistyön koettiin myös olevan helppoa perhetuvan kotoisan toiminnan ja matalan kynnyksen, sekä luotettavan ja ammattitaitoisen henkilökunnan ansiota. Haastateltavien mukaan yhteistyö Linnainmaatuvan kanssa oli helppoa, koska perhetupa henkilökuntiin oli helposti lähestyttävä niin ammattilaisille kuin asiakkaillekin. Matala kynnys perhetuvan toiminnassa helpotti verkostoyhteistyön tekoa.

”Että sinne on helppo ollu niinku mennä ja.. -- No matalan kynnyksen paikka, että äidit on kokenu kanssa, että se on niinku semmonen... Mukava paikka tai semmonen.. Kotoisa, helposti lähestyttävissä ollut se paikka. Ja siis, siellä on ammattitaitoiset, (nimi) ja (nimi) ainakin täällä kenen kans ollaan yhteistyössä, että musta ammattitaitoiset, luotettavat henkilöt ollu..” Työntekijä 1.

Tutkimusaineiston perusteella verkostoyhteistyölle odotuksina haastateltavilla oli, että Linnainmaatuvalta ohjattaisiin vastaisuudessaakin asiakkaita myös perhetyön palveluiden piiriin. Myös tiedotteiden kulkeutuminen, esimerkiksi perhetuvan kuukausitiedotteen saaminen koettiin yhteistyön kannalta tärkeäksi. Tällä hetkellä haastateltavilla ei ollut varmuutta siitä, vastaanottavatko he kuukausitiedotteen joka kuukausi. Myös huoli

perheiden hyvinvoinnista nousi esiin: koska sekä perhetyö että perhetupa ovat perheiden asialla palveluissaan, miettivät perhetyöntekijät josko tuvan kanssa voisi käydä informaationvaihtoa perheistä. Esimerkiksi mikäli tiedettäisiin, että joku perhe käyttää molempia palveluita ja perheen hyvinvoinnista nousee huoli, niin voisiko perhetuvalta päin tiedottaa asioita esimerkiksi perhetyöhön ja sitä kautta alkaa yhdessä miettiä perheelle apua. Samalla kuitenkin haastateltavat pohtivat mahdollisen vaitiolovelvollisuuden haittaavan tämän kaltaista työtä.

”..et jos on näitä samoja perheitä tai herää huoli niin sitten vois olla yhteydessä enemmänkin, että.. Jos he tietää et me käydään ja perhe käy siellä, ja heillä on joku huoli niin vois sit silleen ottaa yhteyttä ja kysyä et ootteko samaa mieltä tai.. Tai mitä mieltä ootte tai semmonen niinku, että jaetaan niitä tietoja ehkä ja sitten.” Työntekijä 1.

Yhteistyö käytännössä

Käytännön yhteistyötä perhetyön ja Linnainmaatuvan välillä ei tutkimusaineiston mukaan tapahtunut paljoa. Pääasiallisesti yhteistyö oli haastateltavien mukaan sitä, että he tietäessään Linnainmaatuvan palveluista markkinoivat sitä äideille ja perheille. Yhteistyö käytännössä oli enimmäkseen ohjausta tuvan palveluiden pariin. Joskus haastateltavat saattoivat tulla perheen kanssa ensimmäistä kertaa tutustumaan, tulla lasten kanssa tai muuten itse käydä perhetuvalla. Nämä vierailut olivat kuitenkin vähäisiä ja epäsäännöllisiä. Kuten aikaisemmin mainittiin, toinen haastateltavista kertoi yhteistyötä olleen joskus aiemmin iltatupatoimintana, jossa perhetyö tarjosi palvelun ja Linnainmaatupa toimintatilat.

”..mä paljon niin kuin ”markkinoin”, kerron perheille tästä Linnainmaatuvan toiminnasta ja ohjaan, niin ku perheitä, äitejä eritoten lapsineen tai sit käydään yhdessä tutustumassa tähän toimintaan, yhtenä tapaa. Ja sitten ihan mekin työssä, työn kautta voidaan mennä lasten kanssa sit joskus käymään, siellä, siellä niinku ja leikkimässä tai niinku olemassa...” Työntekijä 1.

Yhteistyön kehittäminen

Tutkimusaineistosta kävi ilmi, että haastateltavien mukaan yhteistyötä perhetuvan ja perhetyön välillä voitaisiin kehittää vierailujen avulla. Haastateltavat kertoivat, että oman organisaation puolelta yhteistyötä voitaisiin kehittää paremmaksi mainostamalla Linnainmaatupaa yhä enemmän, koska sen tarpeellisuus haastateltavien silmissä oli

noussut korkeammaksi sen jälkeen, kun kaupunki päätti lopettaa perheryhmätoimintansa. Lisäksi haastateltavat pitivät oman työnsä mainostusta perhetuvalla tärkeänä. Toisena kehitysideana haastateltavat mainitsivat jonkin yhteisen toiminnan tai tilaisuuden tekemisen. Se mitä tämä toiminta tai tilaisuus voisi olla, eivät haastateltavat osanneet tarkkaan määritellä. Haastattelussa tuli esiin, että esimerkiksi lastenhoitoavusta on suuri pula. Tässä aiemmin mainitussa iltatupatoiminnassa, jota perhetyö ja Linnainmaatupa olivat joskus aiemmin tehneet, oli kyseessä tapahtuma, jonne vanhemmat saivat yhtenä iltana viikossa tuoda lapsiaan hoitoon.

Haastateltavat kertoivat myös, että tällaisessa yhteisessä tapahtumassa tai tilaisuudessa olisi hyvä mahdollisuus tuoda esiin sekä Linnainmaatuvan että perhetyön toimintaa. Haastateltavilla oli haastattelun ajankohtana kokemus, etteivät kaikki potentiaaliset asiakkaat osaa hakeutua perhetyön palveluiden pariin. Toinen haastateltavista sanoo, että on yrittänyt saada iltatupatoimintaa takaisin, mutta kaupungilla eivät riittä resurssit sen ylläpitämiseen. Yhtenä verkostoyhteistyön kehittämisideana oli myös, että perhetyöntekijä kävisi tuvalla mainostamassa perhetyön palveluita. Linnainmaatuvan toimintaan ollaan kaiken kaikkiaan tyytyväisiä, eikä ehdotuksia yhteistyön kehittämiseksi nouse haastateltaville esiin. Ainoa mainittava asia oli kunnollisten nettisivujen teko perhetuvalle, vaikka haastateltavat totesivatkin, että sellaiset taitavat olla jo olemassa.

”... yhteinen tilaisuus tai joku toiminta, kun semmosesta on hirvee huutava pula, että tuodaan just lapsia hoitoon -- Jotain tämmöistä niinku.. Että me tuuaan meidän työtä tutuks ja he tuo heidän työtään, että joku tämmönen..” Työntekijä 1.

5.3.3 Yhteistyö perhetuvan ja evankelisluterilaisen seurakunnan välillä

Haastatteluun perhetuvan ja evankelisluterilaisen seurakunnan välisestä verkostoyhteistyöstä osallistui seurakunnan henkilökunnasta yksi henkilöä, joka oli aikaisemmin tehnyt yhteistyötä Linnainmaatuvan kanssa. Tutkimusaineistosta kävi ilmi, että seurakunnan työntekijän mukaan verkostoyhteistyö jakautui kokemuksiin yhteistyöstä ja kokeemukseen käytännössä. Seurakunnan työntekijän kokemus verkostoyhteistyöstä perhetuvan kanssa oli toimivaa, vertaistuellista, jatkuvaa, tarpeellista ja tavoitteellista. Haastateltavan kokemus verkostoyhteistyöstä käytännössä oli, että se oli pääasiallisesti informaation vaihtamista eri muodoissa, vierailut perhetuvalle sekä osallistuminen säännöllisiin kokouksiin.

Kokemus yhteistyöstä

Haastateltavan koki verkostoyhteistyön toimivaksi ja jatkuvaksi. Näitä asioita tuki se, että haastateltavan mukaan Linnainmaatuvalta lähetettiin joka kuukausi kuukausiohjelma. Jatkuvan verkostoyhteistyöstä teki haastateltavan mukaan myös asiakkaiden mainostaminen ja ohjaaminen perhetuvan palveluiden piiriin. Toimivan verkostoyhteistyöstä teki informaation kulku: Linnainmaatuvalta lähetettiin kuukausitiedote joka kuukausi ja seurakunnan työntekijä jakoi sitä asiakkaille. Lisäksi haastateltava osallistui säännöllisesti pidettäviin tapaamisiin. Haastateltava kertoi, että näistä tapaamisista koottiin muistio ja mikäli jonkin tahon edustaja ei näihin tapaamisiin joskus päässyt pystytettiin häntä käydyistä asioista informoimaan tapaamisen muistion kautta.

”No se on siinä mieles jatkuvaa, et kuukausittain sielt tulee ainakin tännepäin kuukausitiedote, eli me saadaan tietoa mitä siellä tapahtuu, ja sitten niitä jaetaan sitten eteenpäin ja tuota noin, sit kun meillä tapahtuu jotain niin sit me ollaan sinnepäin yhteydessä. Toki sit on se, tota noin, vaik itse en enää oo siinä tupien työryhmässä mukana, niin tälläkin hetkellä siellä on kollega, joka on niinku säännöllisesti näissä tapaamisissa sitten paikalla.” Työntekijä.

Verkostoyhteistyö Linnainmaatuvan kanssa koettiin helpoksi, koska perhetuvan työntekijät olivat tulleet vuosien saatossa tutuksi. Haastateltava kuvaili yhteydenoton perhetuvalle olevan helppoa asiassa kuin asiassa. Perusteluna tälle oli se, että kun tunnetaan yhteistyötahon tekijät, on kynnys ottaa yhteyttä matalampi ja helpompi. Lisäksi haastateltava koki verkostoyhteistyön tekemisen tarpeelliseksi ja tavoitteelliseksi.

”Kun mikä tahansa asia tulee, niin siellä on vielä tuttuja ihmisiä, et mä voin ottaa sinne yhteyttä ja kysyä. -- Siis jos ihmiset tuntee toisensa, se helpottaa huomattavasti sitä kynnystä.. -- ottaa yhteyttä ja sitten kun ihmiset, kun nimellä on kasvot, niin sillä on niinku merkitystä sen suhteen, et kuinka yhteistyö niinku toimii.” Työntekijä.

Verkostoyhteistyön tavoitteeksi haastateltava mainitsi vertaistuen niin asiakkaille kuin työntekijöille. Haastateltava kertoi, että kun asiakas tulee seurakuntaan hakemaan esimerkiksi apua, on tarkoitus tukea asiakasta siellä. Kun asiakas hakeutuu perhetuvan palvelun piiriin, tukee perhetupa asiakkaan arkea sieltä päin. Ja kun sama asiakas käyttää sekä seurakunnan että perhetuvan palvelua, ovat molemmat tahot tukemassa asiakasta eri suunnista. Verkostoyhteistyöllä perhetuvan ja seurakunnan työntekijät voivat haastateltavan mukaan toimia toistensa vertaistukena. Tarpeelliseksi verkostoyhteistyön

tekee myös se, että haastateltavan mukaan seurakunta ei pysty itse perhetuvan kaltaista palvelua tuottamaan, eikä toisaalta niin sanotusti haluta keksiä pyörää uudelleen. Verkostoyhteistyöllä mahdollisestaan se, että on joku taho, jonka palveluiden piiriin asiakas voidaan ohjata, kun omat palvelut eivät riitä. Yhteistyön tavoitteeksi seurakunnan työntekijä mainitsee ihmisten arjessa tukemisen, niin iloissa kuin surussa.

”Niitä kokemuksia mitä mulla on niistä tapaamisista, ja ne on myös sitä et se on ihan selkeetä vertaistukea tai niinku pohdintoja samoista asioista tai aiheista tai.. Mut et vertaistuki työntekijälle, niin must se on niinku yks sellanen mitä ite koin silloin aluks saavani kumminkin paljon.” Työntekijä.

Yhteistyö käytännössä

Käytännön verkostoyhteistyötä Linnainmaatuvan ja evankelisluterilaisen kirkon kanssa tapahtui säännöllisissä palaverissa, joissa osallisina oli myös muita alueen organisaatioita. Käytännön verkostoyhteistyötä tapahtui myös informaation vaihtamisen muodossa. Molemmat tahot olivat toistensa tiedostuskanavia asiakkaita varten. Haastateltava kertoi myös perhetuvan olemassaolon mainostamisen ja asiakkaiden sinne ohjaamisen olleen suuressa osassa. Linnainmaatuvalta tuli joka kuukausi kuukausitiedote seurakunnan työntekijälle, joka jakoi sitä eteenpäin asiakkaille. Tutkimusaineiston mukaan seurakunnasta lähetettiin tiedotteita myös perhetuvalle.

”Kyl se melko paljon on sitä tiedottamista tai jossain kohtii sitäkin, että joku ihminen on niinku lähes saattaen vaihdettu sinne ja... Tai ohjattu..” Työntekijä.

Odotuksia yhteistyölle haastateltava ei osannut kertoa, vaan hän totesi yhteistyön olevan tällä hetkellä toimivaa näinkin. Haastateltava toivoi vain, että kuukausitiedotteen lähettäminen seurakuntaan jatkuisi tulevaisuudessakin.

Yhteistyön kehittäminen

Tutkimusaineistosta kävi ilmi, että yhteistyötä voitaisiin kehittää seurakunnan puolelta parantamalla tiedotusta Linnainmaatuvalle päin. Seurakunnassa tiedonvälitystä voitaisiin kehittää myös sen sisällä niin, että tieto kulkisi ihmisten välillä ja esimerkiksi verkostoyhteistyötä tekevät henkilöt saisivat kollegoidensa ideoita ja ajatuksia tietoon ja voisivat mahdollisuuksien mukaan viedä asioita eteenpäin.

”Mitä asioita nyt onkaan, niin laittaa siitä viestiä tuville ja sit toisaalta oman organisaation sisällä ne ihmiset, kekkä sitten käy siellä, niin niille viestittää, et he voi niinku viedä niitä asioita, mitä me tarjotaan.” Työntekijä.

Haastateltava kertoi, että yhteistyötä voitaisiin kehittää esimerkiksi sosiaalisen median avulla. Sitä, miten sosiaalista mediaa voitaisiin verkostoyhteistyötä tehdessä hyödyntää, ei haastateltava osannut sanoa. Hän kuitenkin toi ilmi sosiaalisen median suosion ja että sitä voitaisiin käyttää sekä uusien asiakkaiden etsimiseen, että tiedottamiseen vanhoille asiakkaille. Verkostoyhteistyön kehittämisessä perhetuvan osalta haastateltava mainitsi, että Linnainmaatupa, sen henkilökunta ja esimerkiksi jokin asiakasryhmä voisivat tulla tutustumaan seurakunnan palveluihin. Haastateltava totesi, että seurakunta voisi useammin kutsua verkostoyhteistyökumppaneitaan vierailuille. Arjen yhteistyössä sovitut käytännöt olivat asioita, jotka haastateltavan mukaan parantavat verkostoyhteistyötä. Kasvokkain kohtaamiset ja toimijoihin tutustuminen helpottavat yleisesti yhteistyön tekemistä, mikä taas tiivistää yhteistyöverkostoa.

”.. me voitais kutsua heidät tänne. Et kun mehän.. Mä oon käynyt siellä ja nyt käy seuraajani siellä, nin et me voitais oikeestaan kutsuu heidätki kattoon, et millainen paikka tää on, tai mitä täällä tapahtuu, että.. Se vois olla ihan mielenkiintoista, et jos ne olis mukana ja sit he vois tietysti kertoo omasta toiminnastaan.” Työntekijä.

6 POHDINTA

6.1 Tutkimuksen eettisyys, reliabiliteetti ja validiteetti

Pietarisen (2002, 58) mukaan tutkija tarvitsee tutkimustyössään niin ammattitaitoa kuin eettisiä periaatteita. Näitä periaatteita ovat säännöt, normit, arvot ja hyveet. Tutkija on moraalinen toimija, jota koskevat samat eettiset periaatteet, normit ja arvot kuin muitakin ihmisiä. (Pietarinen 2002, 58.) Hirsjärven ym. (2007, 24) mukaan eettisesti hyvän tutkimuksen edellytys on, että siinä noudatetaan hyvää tieteellistä käytäntöä ja että jo tutkimusaiheen valinta on eettinen ratkaisu, ja että tutkimusongelmaa ja -kohdetta valitessa pohditaan, kenen ehdoilla tutkimusaihe valitaan ja miksi siihen ryhdytään. (Hirsjärvi ym. 2007, 24.) Tässä opinnäytetyössä olen lähtenyt tutkimaan entisen työharjoittelupaikkani sisartuvan toivetta ja kunnioittanut tutkimuksen tarvetta aihetta valitessa. Tutkittavat verkostoyhteistyötahot sain itse valita, mutta sattumalta myös työelämäntahoni oli näitä tahoja tutkittaviksi kohteiksi pohtinut.

Eettisenä lähtökohtana Hirsjärven ym. (2007, 25) mukaan tutkimuksessa tulee olla ihmisarvon kunnioittaminen: vastaajien itsemääräämisoikeus, perehtyneisyys tutkimukseen ja vapaaehtoinen osallistumismahdollisuus. Tässä opinnäytetyössä haastateltavat henkilöt ovat itse vapaaehtoisesti suostuneet haastateltaviksi. Jokaiselle heistä kerrottiin ennen päätöksentekoaan tutkimuksen aihe ja tarkoitus, sen tekijä ja mille taholle opinnäytetyö tehdään. Heille myös ilmoitettiin, että haastattelut tullaan nauhoittamaan. Haastattelutilanteissa haastateltaville annettiin tutkijan henkilötiedot, mikäli nämä ennen tutkimuksen valmistumista haluaisivat muuttaa, tarkistaa tai poistaa sanomisiaan tai vetäytyä tutkimuksesta kokonaan pois. Jokaiselle haastateltavalle ilmoitettiin, että haastatteluaineistoa tullaan käsittelemään anonymisti ja kenenkään vastaajan vastauksista ei käy ilmi mitään tietoja, jotka voisivat lopullisessa tutkimuksessa johtaa haastateltavien tunnistamiseen. Jokaiselle haastateltavalle myös ilmoitettiin, kun tutkimus palautettiin esitarkistukseen, mikä antoi haastateltaville vielä mahdollisuuden muuttaa tai poistaa sanomisiaan tai vetäytyä tutkimuksesta kokonaan pois.

Tutkijan eettisiin hyviin käytäntöihin kuuluu Tuomen ja Sarajärven (2013, 133) mukaan rehellisyys ja vilpin välttäminen. Tässä opinnäytetyössä olen tuonut lähdeviittauksilla esiin kaikki ajatukset, jotka eivät ole omiani. Lisäksi haastateltavien henkilöiden ajatukset on erikseen kursivoituina tekstissä.

Tutkimuksen reliabiliteetti eli luotettavuus täytyy pyrkiä ylläpitämään koko tutkimuksen ajan. Luotettavuuden mittarina Hirsjärvi ym. (2007, 226) pitävät tutkimuksen toistettavuutta. Tähän tutkimukseen oli tarkoituksella haettu osallistujia, jotka olivat tehneet verkostoyhteistyötä perhetuvan kanssa, tai tiesivät perhetupatoiminnasta. Tutkittavat tahot (Tampereen kaupunki ja Tampereen evankelisluterilainen seurakunta) olivat molemmat isoja julkisia toimijoita, joiden olemassaolosta myös tulevaisuudessa ei ole mitä todennäköisimmin huolta. Näin ollen tutkimus voidaan suorittaa uudestaan. Poikkeuksena on muistettava perhetupien olevan kolmannen sektorin toimijan alaista toimintaa, jonka olemassaolosta sen sijaan ei ole ikuista varmuutta.

Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa Tuomen ja Sarajärven (2013, 134) kirjoituksen mukaan tutkijan objektiivinen näkökulma tutkittavaan kohteeseen. Itselleni tutkijana tämä aiheutti luultavasti eniten hankaluutta, sillä perhetuvilla työskennelleenä pidin jo henkilökohtaisesti niiden toimintaa tärkeänä. Tutkijan roolissa minulle oli hankalinta olla paljastamatta haastateltaville, että tiedän aiheesta enemmän kuin he ehkä uskovat. Kuitenkin koen tutkijana onnistuneeni tässä tehtävässä, enkä esimerkiksi omilla tiedoillani johdatellut vastaajien mielikuvia verkostoyhteistyön tekemisestä. Hirsjärvi ym. (2007, 227) ilmentävät, että laadullisessa tutkimuksessa luotettavuutta parantaa tutkijan tarkka selostus tutkimuksen teosta. Tässä opinnäytetyössä olen pyrkinyt kertomaan ja verbaalisesti avaamaan jokaisen tutkimusvaiheen niin tarkasti kuin pystyn. Hirsjärvi ja Hurme (2011, 185) huomauttavat myös haastattelun luotettavuudesta tutkimusmenetelmänä. Heidän mukaansa tutkittavan aineiston luotettavuus riippuu sen laadusta: ovatko tallenteet tasaisen laatuaisia, onko joku nauha kuuluvuudeltaan heikompi kuin toinen. Onko litterointi suoritettu joka haastattelussa samalla tavalla, ja onko aineiston luokittelu suoritettu huolellisesti. Tässä tutkimuksessa haastattelumateriaali oli tasalaatuista ja hyvin kuuluvaa. Poikkeuksena olivat haastattelut, joissa muutamassa kohdassa haastateltava puhui niin hiljaa, ettei sanoista saanut kunnolla selvää. Nämä kohdat litteroidessa eivät kuitenkaan vaikuttaneet vastausten lopputulokseen tai niiden ymmärrettävyyteen.

Validius eli pätevyys tarkoittaa mittarin tai tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä mitä tutkimuksessa halutaan mitata (Hirsjärvi ym. 2007, 226). Tässä tutkimuksessa käytin aineistonhankintamenetelmänä teemahaastattelua, joka alun perin oli tarkoitus suorittaa pareittain. Jälkeenpäin ajateltuna olisin voinut tässä tutkimuksessa käyttää menetelmänä myös kyselykaavaketta, mutta en ole varma olisivatko haastateltavat vastanneet

kysymyksiin näin laajasti kuin kasvokkain haastattelussa. Mielestäni teemahaastattelun avulla sain haastateltavilta laajat ja monipuoliset vastaukset tutkimusongelmiini.

6.2 Tutkimustulosten pohdinta ja johtopäätökset

Tässä opinnäytetyössä tutkimuskohteenani olivat kolme Tampereen ensi- ja turvakotiryhmän ylläpitämää alueellista perhetupaa. Tutkimuksessa tutkin perhetupien tekemää verkostoyhteistyötä Tampereen kaupungin terveydenhoitajien, perhetyöntekijöiden ja Tampereen evankelisluterilaisen seurakunnan henkilökunnan näkökulmasta katsottuna. Kaikki haastateltavat jaottelivat verkostoyhteistyön tekemisen kokemuksiin ja käytännön yhteistyöhön.

Yleisesti tutkimusaineistosta voi päätellä, että niin terveydenhoitajat, perhetyöntekijät kuin evankelisluterilaisen seurakunnan henkilöstö pitivät verkostoyhteistyötä perhetupien kanssa tarpeellisenä ja tavoitteellisenä, poikkeuksena kaksi perhetyöntekijää, jotka eivät maininneet verkostoyhteistyön olevan tarpeellista mutta hyödyllistä kyllä. Näitä kokemuksia tukivat tuntemukset, että verkostoyhteistyötä toteuttamalla voidaan auttaa alueiden lapsiperheitä varmemmin ja että verkostoyhteistyötä tekemällä vältetään päällekkäiseltä työskentelyltä. Verkostoyhteistyön tekeminen koettiin tarpeelliseksi myös siksi, että toimijat tietäisivät toistensa sen hetkisistä tilanteista, muuttuneista palveluista ja asiakastilanteista.

Kaikki haastateltavat kokivat yhteistyön tekemisen toimivaksi ja jatkuvaksi, sillä informaation jako organisaatioiden välillä toimi. Haastateltavista suurin osa oli tietoisia perhetuvilta tulevasta kuukausitiedotteesta. Osa sen saapumisesta omaan organisaatioon ei ollut varma, mutta tiesi kuitenkin, mistä tiedotteen tarpeen vaatiessa löytäisi. Jatkuvaa oli haastateltavien mukaan myös asiakkaiden ohjaaminen niin verbaalisesti kuin fyysisestikin perhetuvan palveluiden pariin. Osa haastateltavista tiesi perhetuvan ohjanneen asiakkaita oman palvelun pariin, osa ei ollut varma. Tiedotteiden ja muun informaation löytäminen tuki myös verkostoyhteistyön helppoutta. Helppouden kokemukseen vaikutti suurimmalla vastaajista toimijoiden tunteminen. Kasvokkain kohtaaminen koettiin tärkeäksi ja verkostoyhteistyön tekemistä madaltavaksi asiaksi.

Verkostoyhteistyön tekeminen koettiin erityisesti seurakunnan puolelta vertaistuelliseksi. Tämän saman seikan mainitsivat hervantalaiset perhetyöntekijät. Seurakunnan henkilöstön mukaan, saman asiakasryhmän kanssa työskennellessä, kokivat he perhetuvan henkilökunnan antavan heille ammatillista vertaistukea asiakkaiden arjen kohtaamisessa. Lisäksi tutkimusaineistosta kävi ilmi, että suurin osa haastateltavista piti tärkeänä yhteisen asiakasryhmän elämäntilanteista kuulemista eri tahoilta, jolloin pystyttiin vaihtamaan ja kuulemaan eri näkökulmia. Tutkimusaineiston mukaan haastateltavat pitivät perhetupien henkilökuntaa luotettavina.

Käytännön yhteistyön kaikki haastateltavat kokivat olevan vähäistä. Olen tutkijana aineistoa analysoidessani päätellyt, että suurin osa haastateltavista mielsi ”käytännön yhteistyön” jonkin tapahtuman järjestämiseksi. Tämä asia saattoi vaikuttaa kokemukseen siitä, että verkostoyhteistyö olisi vähäistä. Kuitenkin käytännön yhteistyönä kaikki haastateltavat mainitsivat informaation vaihdon esimerkiksi omasta organisaatiosta: tulevista tapahtumista ym. Lisäksi kaikki haastateltavat tiesivät perhetupien ja muiden organisaatioiden, omansa mukaan lukien, välillä pidettävistä alueellisista työryhmistä, joissa käsiteltiin kunkin tahon tilannetta sillä hetkellä, keskusteltiin asiakastilanteista ja lapsiperheiden tilanteista yleisesti. Osa haastateltavista oli myös osallistunut näihin aluetyöryhmän kokouksiin.

Kehittämideoiksi kaikki haastateltavat mainitsivat yhteisen toiminnan tai teemaillan järjestämisen. Kuitenkin vastaajista suurin osa totesi resurssien olevan organisaatioilla tänä päivänä niin niukat ja rajalliset, että yhteisen toiminnan järjestäminen olisi hankalaa. Terveystenhoitajat pohtivat kehitysideana perhetupien osallisuutta ryhmäneuvoloitten toteutumiseen tai niiden kokonaan järjestämistä. Yhden perhetuvan kanssa ryhmäneuvolayhteistyötä oli tehty viime vuonna, toinen perhetupa aloitteli sitä tämän vuoden alussa. Terveystenhoitajat myös pohtivat voisivatko perhetuvat kehittää erityistä ryhmätoimintaa, yhteistyössä neuvolan kanssa tai ilman, jo raskaana oleville naisille ja heidän perheilleen. Näin haastateltavien mukaan perhetupa saisi kerättyä potentiaalisia asiakkaita jo raskauden aikana ja perheiden mahdollisiin ongelmiin voitaisiin puuttua jo raskauden aikana.

Perhetyöntekijöiltä kehitysideoita tuli yleisesti yhteisen teemaillan muodossa. Eräät perhetyöntekijät ehdottivat perhetuvalla pidettäväksi avoimien ovien iltaa, jonka tarkoituksena olisi esitellä perhetuvan toimintaa myös niille perheille, jotka epäilevät ensi- ja turvakodin yhteyttä palvelussa ja sen asiakaskunnassa. Tässä yhteisillassa voitaisiin

perhetyöntekijöiden mielestä mainostaa myös perhetyötä, sillä osa haastateltavista ei ollut varma, tiesivätkö perheet millaista ja mihin tarkoitettua perhetyö oli. Lisäksi perhetyöntekijät ehdottivat kehitysideaksi perhetyöntekijän työskentelemistä perhetuvalla esimerkiksi kerran kuukaudessa. Tässä ideassa ajatuksena oli lastenhoito ja siinä auttaminen, joka tuntui perhetyöntekijöiden mukaan olevan suurin työllistäjä niin perhetyössä kuin perhetuvalla.

Evangelisluterilaisen seurakunnan puolelta kehittämisideaksi nousivat eniten perhetuvan kanssa tehtävät toiminnot. Näitä ei kuitenkaan osattu täysin eritellä. Yksi työntekijä mainitsi parisuhdetyön ja parisuhteen tukemisen eräänä työnä. Hänen mukaansa perheet ovat nykypäivänä kovin rikkonaisia ja vanhemmat tarvitsevat parisuhteessaan ja vanhemmuudesta erityistä tukea. Haastateltava pohti, voisiko perhetupa olla tässä yhtenä yhteistyötahona. Muutkin seurakunnan työntekijät pohtivat verkostoyhteistyön kehittämistä toiminnallisilla tavoilla, mutta pohtivat myös resurssien riittävyyttä.

Yleisiä tutkimusaineistosta esiin tulleita kehitysideoita olivat kunnon väriesitteiden teko, vierailujen järjestäminen useammin tahojen välillä, sekä aluetyöryhmien kokouksiin paremmin osallistuminen, josta nousi haastateltavilla kehitettävää myös omassa työnkuvassa ja ajankäytössä. Lisäksi haastateltavat pohtivat perhetupien systemaattisempaa asiakkaiden etsimistä, sosiaalisen median hyväksikäyttöä tiedonjaossa ja perhetupatoiminnan lisäämistä myös Länsi-Tampereelle. Lisäksi perhetyöntekijät ja terveydenhoitajat pohtivat verkostoyhteistyön kehittämistä koskemaan perheiden tilanteita. Esimerkiksi jos lapsiperheistä olisi erityistä huolta, voitaisiinko siitä anonyymisti keskustella myös neuvolan ja perhetyön kanssa etsien näin yhdessä vastauksia perheiden ongelmiin. Lisäksi haastateltavat kertoivat tiedonjaon mahdollisesta kehittämisestä koskemaan ihan tiettyjä perheitä, mikäli perheeltä saisi luvan pohtia ongelmia myös neuvolan ja perhetyön kanssa.

Tutkimusta tehdessä haastateltavilta kysyttiin heidän työhistoriansa pituutta ja heitä pyydettiin mainitsemaan kolme tärkeintä alueellista yhteistyökumppaniaan. Näillä kysymyksillä ei tutkimuksessa tutkittu mitään, vaan niillä haluttiin herätellä vastaajien ajatuksia kohti verkostoyhteistyötä ja sen tekemisen pohtimista omasta ammattinimikkeestä katsottuna. Tutkimustuloksista kuitenkin voi päätellä, että mitä kauemmin henkilöt olivat kyseisessä toimessaan töitä tehneet, sitä tarpeellisemmaksi ja tavoitteellisemmaksi he verkostoyhteistyön tekemisen mainitsivat.

Tätä tutkimusta ja aineistoa käsitellessäni olen todellakin saanut huomata, miten tärkeänä verkostoyhteistyötä perhetupien ja tutkittavien tahojen välillä toimijat pitävät. Tutkimusaineiston perusteella voidaan todeta, että tutkimuksessa tutkittu verkostoyhteistyö oli horisontaalista verkostoyhteistyötä, jossa toimijat työskentelevät horisontaalisesti ”samalla viivalla”, saman asian puolesta. Tutkimusaineistosta pystyy huomioimaan, että kaikki organisaatiot kokevat toimivansa yhtenä rintamana samalla asialla yhteiskunnassa. Verkostoyhteistyö koettiin voimavarana, jonka olemassaoloon oltiin tyytyväisiä. Vaikka haastateltavien mukaan verkostoyhteistyö oli käytännössä vähäistä yhteisten tapahtumien järjestämättömyydestä johtuen, tapahtui informaatiovaihtoa jatkuvasti. Tällä informaatiovaihdolla organisaatiot pyrkivät hyödyntämään niin yhteistyökumppaneita kuin yhteisiä asiakkaitaan, mikä taas mielestäni osoitti tavoitteellisuutta.

Mielestäni horisontaalinen verkostoyhteistyön tekeminen vahvisti haastateltavien kokemusta siitä, että verkostoyhteistyön tekeminen oli tarpeellista. Monet vastaajista korostivat yhteiskunnan tilanteen vaikuttavan nykypäivänä myös lapsiperheiden palveluiden laajuuteen. Horisontaalista verkostoyhteistyötä tehtäessä vastaajat halusivat korostaa, että jokainen toimija toimii omalla sektorillaan, tehden sellaista lapsiperhetyötä kuin vain parhaiten osasi. Verkostoyhteistyöllä toimijat pystyivät työskentelemään ”lomittain” kaikki samojen asiakkaiden hyväksi, mutta samalla kuitenkin tarjoten jokainen jotain omaa ja erityistä ja mikäli organisaatio ei itse pystynyt palvelua tarjoamaan, oli haastateltavien mukaan helpottavaa, kun tiesi suoraan seuraavan tahon, jonne asiakas oli helppo ohjata. Tällaisella työskentelytavalla on Pohjolan (1999, 110) mukaan tavoitteena ammatillisen työn vahvistaminen erilaista asiantuntemusta yhdistelemällä. Samalla pyritään parantamaan asiakaspalvelun laatua tuomalla palvelutilanteisiin eri ammattien ja organisaatioiden osaamista. (Pohjola 1999, 110.)

Perhetupien verkostoyhteistyö Tampereen kaupungin perhetyön, neuvoloiden ja evankelisluterilaisen seurakunnan kanssa jatkuu edelleen. Tässä opinnäytetyössä esiin tulleita kehitysideoita voidaan mielestäni hyödyntää perhetupien, neuvoloiden, perhetyön sekä evankelisluterilaisen seurakunnan verkostoyhteistyön kehittämisessä. Vaikka tutkimus oli toteutettu perhetupien ja nimettyjen organisaatioiden välisestä verkostoyhteistyöstä, voidaan siinä esiin tulleita seikkoja käyttää myös näiden kaikkien tahojen välisen verkostoyhteistyön parantamiseksi.

6.3 Oman työnteon johtopäätökset

Tämä tutkimuksen tekeminen on ollut pitkä, mutta antoisa prosessi. Tätä opinnäytetyötä tehdessä olen saanut oppia paljon verkostoyhteistyöstä ja sen toiminnasta, myös tietoa, jota en tässä työssä ole kokenut tarpeelliseksi tuoda esiin. Puolitoista vuotta sitten, kun tätä työtä aloittelin, en olisi ikinä arvannut, että lopputyötä tehdessäni olisin tavannut näin monta ihmistä, jotka jakavat kanssani samat mielipiteet lapsiperheiden tilanteista tänä päivänä. Haastattelujen ohessa olen saanut käydä lukuisia mielenkiintoisia keskusteluja yhteiskuntamme tilanteista ja niiden vaikutuksista kansalaisiin.

Tutkimuksen tekeminen on kasvattanut minua ihmisenä kärsivällisemmäksi. Lisäksi koen kehittyneeni tutkijana ja ajankäyttökykyni on parantunut. Opinnäytetyötä ja sen aihetta valitessani minulle oli selkeää, että haluan tutkimuksellani tuottaa hyötyä ja mahdollisia kehitysideoita, joista olisi hyötyä työelämäntaholle myös tulevaisuudessa. Esimerkiksi toiminnallisen ryhmän järjestäminen ei tuntunut hyvältä tavalta toteuttaa opinnäytetyötä.

Opinnäytetyön tekeminen on ollut mielenkiintoinen prosessi, joka ei missään vaiheessa tuntunut aiheena liian vaikealta. Haastatteluja suunnitellessani tuli minulle ensimmäistä kertaa olo, että onko työmäärä yhdelle ihmiselle sittenkin liikaa. Kuitenkin päätin jatkaa, sillä pidin työn aihetta henkilökohtaisesti tärkeänä. Yhdentoista teemahaastattelun sopiminen, suorittaminen ja litterointi olivatkin tässä työssä mielestäni ne työläimmät osiot. Oman haasteensa asetti myös kirjallisen tuotoksen asiallisuus. Itse en koe olevani kovin vahva kirjoittaja, etenkin asiatyylisen tekstin kirjoittamisessa. Kuitenkin toivon, että lukijat ovat ymmärtäneet tekstini.

Verkostoituminen ja yhteistyön tiivistäminen ovat mielestäni asioita, joihin organisaatioiden tulevaisuudessa täytyy satsata. Asiakkaiden pahoinvointi lisääntyy ja auttavat tahot supistuvat. Usein palvelut laatikoidaan ja asiakkaan täytyy täyttää tietyt kriteerit päästäkseen autettavaksi palveluiden piiriin. Näin on mielestäni käynyt jo esimerkiksi kunnallisessa mielenterveys- ja päihdehuollossa. Jos olet masentunut alkoholisti, täytyy sinun hoitaa toinen ongelmista pois ennen kuin olet oikeutettu pääsemään edes jomankumman palvelun piiriin, vaikka ongelmasi olisivat toisistaan riippuvia. Resurssien pienentyessä niin julkisen kuin kolmannen sektorin puolella korostuu verkostoituminen entistä enemmän palveluita järjestettäessä.

Asiakaslähtöisyyden ja inhimillisyyden tunnustaminen tuntuvat mielestäni kadonneen. Siksi opinnäytetyön tekeminen kansalaisjärjestölle tuntui hyvältä, koska henkilökohtaisesti arvostan työtä, jota tehdään ihmisenä ihmiselle, ihmisten kanssa arkisten tilanteiden keskellä. Kuitenkin tämän tutkimuksen tekemisen myötä olen löytänyt näitä taistelijoi-
joita, jotka ottavat asiakkaat vastaan sellaisena kuin he ovat, ihmisinä tavallisine ongelmineen.

On ollut suuri ilo ja kunnia toteuttaa tämä tutkimus Tampereen ensi- ja turvakoti ry.:n perhetuville Linnainmaatupa, Annantupa ja Hervantatupa, ja toivon tästä opinnäytetyöstä olevan hyötyä niin perhetuville, heidän verkostoyhteistyökumppaneilleen kuin muillekin verkostoyhteistyön tekemisestä ja kehittämisestä kiinnostuneille.

7 LÄHTEET

Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Ensi- ja turvakotien liiton viralliset internetsivut. Luettu 18.3.2013.
<http://www.ensijaturvakotienliitto.fi/>

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2011. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Tallinna Raamattutrukikoda: Yliopistokustannus.

Leminen, P. (toim.)1995. Uusi alkua elämään. Tampereen ensi- ja turvakoti ry. 50 vuotta. Tampere: Kirjansitomo Palonen ky.

Niemelä, S. 2002.Menestyä yritysverkosto. Verkostonrakentajan ABC. Helsinki: Edita Prima Oy.

Pietarinen, J. 2002. Eettiset perusvaatimukset tutkimustyössä. Teoksessa Karjalainen, S., Launis, V., Pelkonen, R. & Pietarinen, J. Tutkijan eettiset valinnat. Tampere: Yliopistokustannus, 58-70.

Pohjola, A. 1999. Moniammatillinen asiantuntijuus. Teoksessa Virtanen, P. (toim.) Verkostoituva asiakastyö. Tampere: Tammer-Paino Oy, 110.

Ruotsala, R. & Saari, J. 2004. Verkostoitumisesta voimaa. Oppimisverkostot turvallisen työympäristön kehittämisessä. Helsinki: Työterveyslaitos.

Ruuskanen, P. (toim.) 2002. Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi. Näkökulmia sosiaali- ja terveysaloille. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Tampereen ensi- ja turvakoti ry.:n internetsivut. Luettu 19.3.2013.

<http://tetuko.fi/>

Tampereen ensi- ja turvakoti ry.:n vuosikertomus 2011. Luettu 19.3.2013.
http://www.tetuko.fi/userfiles/file/Vuosikertomus_2011_Web_Sivuina.pdf

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma (Kaste) 2012- 2015. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. Luettu 4.3.2013.
http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=5197397&name=DLFE-18303.pdf

Sosiaali- ja terveysministeriö, Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus STAKES, Opetushallitus, Suomen kuntaliitto, Lastensuojelun keskusliitto, Mannerheimin lastensuojeluliitto, Suomen vanhempainliitto & Suomen evankelisluterilainen kirkkohallitus. 2005. PERHE-hanke. Perhepalvelujen kumppanuusohjelma. Sosiaali- ja terveysministeriön monisteita 2005:4. Helsinki. Luettu 4.3.2013.

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-3823.pdf&title=Perhe...

Vesalainen, J. & Strömmer, R. 1999. Yksilön oppimisesta verkoston oppimiseen - Verkostot oppijoina ja oppimisfoorumeina. Teoksessa Alasoini, T. & Halme, P. (toim.). Oppivat organisaatiot, oppiva yhteiskunta. Helsinki: Kansallisen työelämän kehittämisohjelma, 109—129.

Vilkkä, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

8 LIITTEET

Liite 1. Saatekirje haastateltaville.

Hei!

Olen Alina Penttilä, kolmannen vuoden sosionomi (AMK) -opiskelija Tampereen ammattikorkeakoulusta. Olen tekemässä opinnäytetyötä Tampereen ensi- ja turvakoti ry:n perhetuville (Linnainmaatupa, Annantupa ja Hervantatupa) tupien toiminnan laadusta ja yhteistyön tasosta yhteistyötahojen näkökulmasta katsottuna. Tarkoitukseni on selvittää, millaiseksi tupien kanssa työtä tekevät yhteistyötahot mieltävät perhetupien toiminnan ja merkityksen. Lisäksi haluan selvittää mahdollisia yhteistyön kehittämisideoita. Tutkittaviksi yhteistyötahoiksi olen valinnut Tampereen kaupungilta neuvolat ja perhetyöntekijät, sekä Tampereen seurakunnan työntekijät.

Nyt etsisinkin mahdollisia neuvoloiden työntekijöitä sekä perhetyöntekijöitä, jotka ovat omissa työpaikoissaan tehneet yhteistyötä Linnainmaatuvan, Annantuvan tai Hervantuvan kanssa. Yhteistyö ei kuitenkaan ole välttämätöntä, mutta suotavaa.

Tarkoitukseni on suorittaa haastattelut alueittain parihaastatteluina, eli jokaiselta alueelta haastateltaisiin kahta (2) neuvolatyöntekijää sekä kahta (2) perhetyöntekijää. Haastattelut suoritetaan parihaastatteluina anonymisti, joten haastateltavien henkilöllisyys ei ilmene opinnäytetyössäni tai haastattelijan muissa papereissa millään tavalla.

Mikäli olet kiinnostunut kertomaan kokemuksistasi ja yhteistyötoiminnasta perhetupien kanssa, ota yhteyttä!

Ystävällisin terveisin,

Alina Penttilä

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosiaalinen kuntoutus (sosku13), p1234567
puh. 0501234567
e-mail. alina.penttila@piramk.fi

Liite 2. Teemahaastattelun runko

TEEMAHAASTATTELURUNKO

TIETOA TYÖNTEKIJÄSTÄ/ TYÖTEHTÄVÄSTÄ

Nimike

Kuinka pitkään olet ollut täällä töissä/ tehnyt ko. työtä?

YHTEISTYÖ KO. TAHON JA TAMPEREEN ENSI- JA TURVAKOTI RY:N PERHETUVAN VÄLILLÄ

Mainitkaa kolme tärkeintä alueellista verkostoyhteistyökumppania

Oletteko tehneet yhteistyötä perhetupien kanssa?

Minkä perhetuvan kanssa olette tehneet eniten verkostoyhteistyötä?

Millä tavalla konkreettisesti olette tehneet yhteistyötä perhetupien/perhetuvan kanssa?

Onko yhteistyö jatkuvaa vai projektiluontoista?

Mikä yhteistyössä on toiminut hyvin?

Mikä on toiminut heikommin?

Mitä odotat yhteistyön olevan?

1. Oman organisaatiosi puolelta
2. Perhetupien puolelta

Onko yhteistyö mielestäsi tarpeellista? Mistä syystä eli perustelisitko vastauksesi?

Mikä on mielestäsi tämän yhteistyön tarkoitus/ tavoite?

Mikäli ette ole tehneet yhteistyötä perhetupien kanssa, miten suhtaudutte verkostoyhteistyön puuttumiseen?

Miksi verkostoyhteistyötä ei mielestänne ole?

KEHITTÄMISTARPEET/ -IDEAT

Miten yhteistyötä tulisi mielestäsi kehittää

1. Oman organisaation osalta?
2. Toisen organisaation osalta?
3. Oman työnkuvan osalta?

Miten muuten yhteistyötä voitaisiin kehittää?

